

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ และพัฒนารูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย ตลอดจนการพัฒนารูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ เพื่อสร้างความสามารถทางนวัตกรรมสำหรับผู้ประกอบการในประเทศไทย โดยวิธีการทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลสมการโครงสร้าง และจำแนกกลุ่มผู้ประกอบการ ตามตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมที่เป็นตัวแทนผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ รวมทั้งการตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้เพื่อสร้างความสามารถทางนวัตกรรมสำหรับผู้ประกอบการในประเทศไทยที่พัฒนาขึ้น ว่าเป็นนวัตกรรมทางการบริหารหรือไม่ โดยมีข้อมูล และวิธีการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย ซึ่งไม่ทราบขนาดของประชากรที่แน่นอน โดยใช้ตัวอย่างผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทยจำนวนทั้งสิ้น 390 ราย ที่ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Purposive sampling method)
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1) แบบสอบถามที่ได้ถูกสร้างขึ้นจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังแสดงในภาคผนวก จ เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของธุรกิจ ข้อมูลด้านนวัตกรรม ข้อมูลด้านระดับการใช้ของตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ และความสามารถทางนวัตกรรม โดยทดสอบความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค และทดสอบความไม่ลำเอียงในการตอบกลับ (Non-Response Bias) ด้วย Chi-Square 2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ ดังแสดงในภาคผนวก ข โดยได้ถูกพัฒนาขึ้นจากการสรุปประเด็นสำคัญของตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้น โดยผู้ประกอบการที่เป็นตัวแทนของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทยที่ให้คำสัมภาษณ์ได้ถูกเลือกโดยเฉพาะเจาะจงจำนวน 8 ราย ดังรายชื่อในภาคผนวก ก เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย และ 3) แบบประเมินการยอมรับรูปแบบฯ ก่อนการทดลองใช้ที่สร้างขึ้นที่เป็น Web-based Questionnaire และแบบประเมินหลังจากที่มีการทดลองใช้ ดังแสดงในภาคผนวก ฉ และ ช ตามลำดับ
3. สมมติฐานของการวิจัย เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนารูปแบบฯ คือ องค์ประกอบความสามารถในการจัดการความรู้ทั้ง 6 ด้าน คือ 1) เทคโนโลยี 2) โครงสร้าง 3) วัฒนธรรม 4) ความ

เชี่ยวชาญ 5) การเรียนรู้ และ 6) สารสนเทศ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถทางนวัตกรรมของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย และรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ที่ได้ถูกพัฒนาขึ้นได้รับการยอมรับจากผู้ประกอบการที่เป็นกรณีศึกษามากกว่าร้อยละ 50

4. ขั้นตอนของการวิจัย ได้ถูกกำหนดแนวทางการดำเนินการวิจัย โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ 8 ขั้นตอน ดังนี้ ระยะที่ 1) เป็นการพัฒนาตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 กำหนดองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรม ขั้นตอนที่ 2 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ ขั้นตอนที่ 3 พัฒนาและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ขั้นตอนที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย ระยะที่ 2) เป็นการสร้างรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ คือ ขั้นตอนที่ 6 ของการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย ขั้นตอนที่ 7 ทำการสร้างรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ เพื่อสร้างความสามารถทางนวัตกรรมสำหรับผู้ประกอบการไทยในลักษณะเชิงนวัตกรรมทางการบริหาร และทำการตรวจสอบการยอมรับรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ที่สร้างขึ้น ระยะที่ 3) เป็นการสรุปผลการวิจัย คือ ขั้นตอนที่ 8 ของการวิจัยเกี่ยวข้องกับการสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และการให้ข้อเสนอแนะ

5. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ในการวิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS วิเคราะห์ค่าสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าคะแนน t ค่า Chi-Square ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และ ค่าสถิติ Bartlett เพื่อพิจารณาลักษณะของผู้ประกอบการกับนวัตกรรม และระดับการใช้ของตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย และใช้โปรแกรมสำเร็จรูป LISREL สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ รวมทั้งใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์อิทธิพลเชิงสาเหตุ เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของความสามารถในการจัดการความรู้ กับความสามารถทางนวัตกรรม และใช้เทคนิคต้นไม้การตัดสินใจ (Decision Tree Technique) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของความสามารถในการจัดการความรู้กับการเกิดนวัตกรรม นอกจากนี้ ยังได้ใช้วิธีการสังเคราะห์ข้อมูลจากการให้สัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ประกอบการทั้ง 8 ราย ที่เป็นตัวแทนของผู้ประกอบการในแต่ละกลุ่มธุรกิจ เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย และนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ เพื่อสร้างความสามารถทางนวัตกรรมสำหรับผู้ประกอบการในประเทศไทย ดังแสดงในภาคผนวก ๓ และนำรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นไปทำการตรวจสอบการยอมรับจากผู้ประกอบการที่สมัครใจจำนวน 5 ราย ในลักษณะของการทดลองนำรูปแบบไปปฏิบัติ โดยใช้แนวคิดของ Technology Acceptance Model (TAM) โดยใช้การสัมภาษณ์

เชิงลึกผู้ประกอบการ และนำเสนอเป็นกรณีศึกษาเพื่อสรุปผลการยอมรับรูปแบบฯ หลังการทดลองใช้ รวมทั้งการประเมินความเป็นนวัตกรรมของรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องการจัดการความรู้ของประเทศไทยจำนวน 3 ท่าน

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย และการพัฒนานวัตกรรมที่ได้นำเสนอในบทที่ 4 และบทที่ 5 ทำให้สามารถสรุปผลการวิจัย และการพัฒนานวัตกรรมในประเด็นต่าง ๆ ได้ 10 ประเด็น ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ของลักษณะทางธุรกิจกับนวัตกรรมของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย

จากการวิเคราะห์แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์จำนวน 390 ชุด ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย พบว่า

1.1 ประเภทธุรกิจไม่มีความสัมพันธ์กับการเกิดนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) ทั้งในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Innovation) และลักษณะเฉียบพลัน (Radical Innovation) แต่มีความสัมพันธ์กับการเกิดนวัตกรรมกระบวนการ (Process Innovation) ทั้งในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Innovation) และลักษณะเฉียบพลัน (Radical Innovation) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ลักษณะเฉียบพลัน (Product Innovation-Radical) จะเกิดขึ้นมากในกลุ่มธุรกิจ Bio and Food Industries สำหรับนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Product Innovation-Incremental) จะเกิดขึ้นมากในกลุ่มธุรกิจ Electronic Industries ในขณะที่นวัตกรรมกระบวนการลักษณะเฉียบพลัน (Process Innovation-Radical) จะเกิดขึ้นมากในกลุ่มธุรกิจ Bio and Food Industries เช่นกัน สำหรับนวัตกรรมกระบวนการลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Process Innovation-Incremental) จะเกิดขึ้นมากในกลุ่มธุรกิจ Chemical & Plastic Industries

1.2 อายุของธุรกิจไม่มีความสัมพันธ์กับการเกิดนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) ทั้งในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Innovation) และลักษณะเฉียบพลัน (Radical Innovation) รวมทั้งอายุของธุรกิจไม่มีความสัมพันธ์กับการเกิดนวัตกรรมกระบวนการ (Process Innovation) ทั้งในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Innovation) และลักษณะเฉียบพลัน (Radical Innovation) ด้วยเช่นกัน เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ลักษณะเฉียบพลัน (Product Innovation-Radical) จะเกิดขึ้นมากในกลุ่มธุรกิจที่มีอายุ 16-20 ปี สำหรับนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Product Innovation-Incremental) จะเกิดขึ้นมากในกลุ่มธุรกิจที่มีอายุ 10-15 ปี ในขณะที่นวัตกรรมกระบวนการลักษณะเฉียบพลัน (Process Innovation-Radical) จะเกิดขึ้นมากในกลุ่มธุรกิจที่มีอายุมากกว่า 20 ปี สำหรับนวัตกรรมกระบวนการลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Process Innovation-Incremental) จะเกิดขึ้นมากในกลุ่มธุรกิจอายุ 16-20 ปี

1.3 จำนวนพนักงานของธุรกิจ พบว่า มีความสัมพันธ์กับการเกิดนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) และนวัตกรรมกระบวนการ (Process Innovation) ในลักษณะเฉียบพลัน (Radical Innovation) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่จำนวนพนักงานของธุรกิจไม่มีความสัมพันธ์กับการเกิดนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) และนวัตกรรมกระบวนการ (Process Innovation) ในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Innovation) เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ลักษณะเฉียบพลัน (Product Innovation-Radical) นวัตกรรมกระบวนการลักษณะเฉียบพลัน (Process Innovation-Radical) และนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Product Innovation-Incremental) จะเกิดขึ้นมากในกลุ่มธุรกิจที่มีจำนวนพนักงานมากกว่า 200 คน สำหรับนวัตกรรมกระบวนการลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Process Innovation-Incremental) จะเกิดขึ้นมากในกลุ่มธุรกิจที่มีพนักงานอยู่ระหว่าง 50-200 คน

1.4 เงินลงทุนของธุรกิจมีความสัมพันธ์กับการเกิดนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) ในลักษณะเฉียบพลัน (Radical Innovation) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่เงินทุนของธุรกิจไม่มีความสัมพันธ์กับการเกิดนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) ในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Innovation) และนวัตกรรมกระบวนการ (Process Innovation) ทั้งในลักษณะเฉียบพลัน (Radical Innovation) และลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Innovation) เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ลักษณะเฉียบพลัน (Product Innovation-Radical) จะเกิดขึ้นมากในกลุ่มธุรกิจที่มีเงินลงทุน 200 – 500 ล้านบาท สำหรับ นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Product Innovation-Incremental) จะเกิดขึ้นมากในกลุ่มธุรกิจที่มีเงินลงทุน 50 – 200 ล้านบาท ในขณะที่นวัตกรรมกระบวนการลักษณะเฉียบพลัน (Process Innovation-Radical) จะเกิดขึ้นมากในกลุ่มธุรกิจที่มีเงินลงทุนมากกว่า 500 ล้านบาท สำหรับนวัตกรรมกระบวนการลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Process Innovation-Incremental) เกิดขึ้นมากในกลุ่มธุรกิจที่มีเงินลงทุนระหว่าง 50-200 ล้านบาท

1.5 ยอดขายของธุรกิจไม่มีความสัมพันธ์กับการเกิดนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) ทั้งในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Innovation) และลักษณะเฉียบพลัน (Radical Innovation) รวมทั้งยอดขายของธุรกิจก็ยังไม่มีความสัมพันธ์กับการเกิดนวัตกรรมกระบวนการ (Process Innovation) ทั้งในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Innovation) และลักษณะเฉียบพลัน (Radical Innovation) ด้วยเช่นกัน เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ลักษณะเฉียบพลัน (Product Innovation-Radical) จะเกิดขึ้นมากในกลุ่มธุรกิจที่มียอดขายมากกว่า 500 ล้านบาท นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Product Innovation-Incremental) เกิดขึ้นมากในกลุ่มธุรกิจที่มียอดขาย 50 – 200 ล้านบาท ขณะที่นวัตกรรมกระบวนการลักษณะเฉียบพลัน (Process Innovation-Radical) เกิดขึ้นมากในกลุ่มธุรกิจที่มียอดขายมากกว่า 200 ล้าน

บาท และนวัตกรรมกระบวนการลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Process Innovation-Incremental) จะเกิดขึ้นมากในกลุ่มธุรกิจที่มียอดขาย 50 – 200 ล้านบาท

1.6 สัดส่วนการส่งออกมีความสัมพันธ์กับการเกิดนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) ทั้งในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Innovation) และลักษณะเฉียบพลัน (Radical Innovation) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับการเกิดนวัตกรรมกระบวนการ (Process Innovation) ทั้งในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Innovation) และลักษณะเฉียบพลัน (Radical Innovation) เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ลักษณะเฉียบพลัน (Product Innovation-Radical) จะเกิดขึ้นมากในกลุ่มธุรกิจที่มีสัดส่วนการส่งออกตั้งแต่ร้อยละ 50 - 100 สำหรับนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Product Innovation-Incremental) จะเกิดขึ้นมากในกลุ่มธุรกิจที่มีสัดส่วนการส่งออกไม่เกินร้อยละ 50 ในขณะที่นวัตกรรมกระบวนการลักษณะเฉียบพลัน (Process Innovation-Radical) และนวัตกรรมกระบวนการลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Process Innovation-Incremental) จะเกิดขึ้นมากในกลุ่มธุรกิจที่มีสัดส่วนการส่งออกตั้งแต่ร้อยละ 50 - 100 เช่นกัน

1.7 ค่าใช้จ่ายวิจัยและพัฒนาของธุรกิจมีความสัมพันธ์กับการเกิดนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) ทั้งในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Innovation) และลักษณะเฉียบพลัน (Radical Innovation) รวมทั้งการลงทุนค่าใช้จ่ายวิจัยและพัฒนาของธุรกิจก็ยังมีสัมพันธ์กับการเกิดนวัตกรรมกระบวนการ (Process Innovation) ทั้งในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Innovation) และลักษณะเฉียบพลัน (Radical Innovation) ด้วยเช่นกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ลักษณะเฉียบพลัน (Product Innovation-Radical) จะเกิดขึ้นมากในกลุ่มธุรกิจที่มีค่าใช้จ่ายวิจัยและพัฒนาสูงกว่าร้อยละ 10 ของยอดขาย สำหรับนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Product Innovation-Incremental) จะเกิดขึ้นมากในกลุ่มธุรกิจที่มีค่าใช้จ่ายวิจัยและพัฒนาต่ำกว่าร้อยละ 5 แต่ไม่เกินร้อยละ 10 ของยอดขาย ในขณะที่นวัตกรรมกระบวนการลักษณะเฉียบพลัน (Process Innovation-Radical) จะเกิดขึ้นมากในกลุ่มธุรกิจที่มีค่าใช้จ่ายวิจัยและพัฒนาสูงกว่าร้อยละ 10 ของ สำหรับนวัตกรรมกระบวนการลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Process Innovation-Incremental) จะเกิดขึ้นมากในกลุ่มธุรกิจที่มีค่าใช้จ่ายวิจัยและพัฒนาถึงไม่เกินร้อยละ 5 ของยอดขาย

2. ความสัมพันธ์ของลักษณะทางธุรกิจกับกระบวนการสร้างนวัตกรรมของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย

จากการวิเคราะห์แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์จำนวน 390 ชุด ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย พบว่า

2.1 ประเภทธุรกิจไม่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการสร้างนวัตกรรม (Innovation Process) เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ กระบวนการสร้างนวัตกรรมแบบ Technology Push จะมีการใช้มากในกลุ่มธุรกิจ Eco-Industries สำหรับกระบวนการ

สร้างนวัตกรรมแบบ Demand Pull จะมีการใช้มากในกลุ่มธุรกิจ Service Industries ในขณะที่กระบวนการสร้างนวัตกรรมแบบ Technology Push & Demand Pull มีการใช้มากในกลุ่มธุรกิจอื่น ๆ เช่น ธุรกิจค้าส่ง ธุรกิจค้าปลีกต่าง ๆ รวมถึงธุรกิจอัญมณี ธุรกิจหลักทรัพย์ ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจไม้อย่างพารา ธุรกิจเกี่ยวกับอุตสาหกรรมเหล็ก และอื่น ๆ เป็นต้น

2.2 อายุของธุรกิจมีความสัมพันธ์กับกระบวนการสร้างนวัตกรรม (Innovation Process) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ กระบวนการสร้างนวัตกรรมแบบ Technology Push จะมีการใช้มากในกลุ่มธุรกิจที่มีอายุระหว่าง 16 – 20 ปี สำหรับกระบวนการสร้างนวัตกรรมแบบ Demand Pull จะมีการใช้มากในกลุ่มธุรกิจที่มีอายุ 10 – 15 ปี ในขณะที่ กระบวนการสร้างนวัตกรรมแบบ Technology Push & Demand Pull มีการใช้มากในกลุ่มธุรกิจที่มีอายุมากกว่า 20 ปี

2.3 จำนวนพนักงานไม่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการสร้างนวัตกรรม (Innovation Process) เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ กระบวนการสร้างนวัตกรรมแบบ Technology Push จะมีการใช้มากในกลุ่มธุรกิจที่มีพนักงานต่ำกว่า 50 คน สำหรับกระบวนการสร้างนวัตกรรมแบบ Demand Pull จะมีการใช้มากในกลุ่มธุรกิจที่มีพนักงานต่ำกว่า 50 คน ในขณะที่ กระบวนการสร้างนวัตกรรมแบบ Technology Push & Demand Pull มีการใช้มากในกลุ่มธุรกิจที่มีพนักงานมากกว่า 200 คน

2.4 เงินลงทุนไม่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการสร้างนวัตกรรม (Innovation Process) เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ กระบวนการสร้างนวัตกรรมแบบ Technology Push จะมีการใช้มากในกลุ่มธุรกิจที่มีเงินลงทุนมากกว่า 200 ล้านบาทแต่ไม่เกิน 500 ล้านบาท สำหรับกระบวนการสร้างนวัตกรรมแบบ Demand Pull จะมีการใช้มากในกลุ่มธุรกิจที่มีเงินลงทุนไม่เกิน 50 ล้านบาท ในขณะที่ กระบวนการสร้างนวัตกรรมแบบ Technology Push & Demand Pull มีการใช้มากในกลุ่มธุรกิจที่มีเงินลงทุนมากกว่า 500 ล้านบาท

2.5 ยอดขายไม่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการสร้างนวัตกรรม (Innovation Process) เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ กระบวนการสร้างนวัตกรรมแบบ Technology Push จะมีการใช้มากในกลุ่มธุรกิจที่มียอดขายมากกว่า 200 ล้านบาทแต่ไม่เกิน 500 ล้านบาท สำหรับกระบวนการสร้างนวัตกรรมแบบ Demand Pull จะมีการใช้มากในกลุ่มธุรกิจที่มียอดขายไม่เกิน 50 ล้านบาท ในขณะที่ กระบวนการสร้างนวัตกรรมแบบ Technology Push & Demand Pull มีการใช้มากในกลุ่มธุรกิจที่มียอดขายมากกว่า 500 ล้านบาท

2.6 สัดส่วนการส่งออกไม่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการสร้างนวัตกรรม (Innovation Process) เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ กระบวนการสร้างนวัตกรรมแบบ Technology Push มีการใช้มากในกลุ่มธุรกิจที่มีสัดส่วนการส่งออกร้อยละ 100 ของยอดขาย สำหรับกระบวนการสร้างนวัตกรรมแบบ Demand Pull จะมีการใช้มากในกลุ่มธุรกิจที่มี

สัดส่วนการส่งออกมากกว่าร้อยละ 50 แต่ไม่ถึงร้อยละ 100 ของ ในขณะที่แบบ Technology Push & Demand Pull มีการใช้มากในกลุ่มธุรกิจที่มีสัดส่วนการส่งออกไม่เกินร้อยละ 50 ของยอดขาย

2.7 ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาไม่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการสร้างนวัตกรรม (Innovation Process) ของธุรกิจ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่กระบวนการสร้างนวัตกรรมแบบ Technology Push มีการใช้มากในกลุ่มธุรกิจที่มีสัดส่วนค่าใช้จ่ายวิจัยและพัฒนาสูงกว่าร้อยละ 5 แต่ไม่เกินร้อยละ 10 ของ สำหรับกระบวนการสร้างนวัตกรรมแบบ Demand Pull จะมีการใช้มากในกลุ่มธุรกิจที่มีสัดส่วนของค่าใช้จ่ายวิจัยและพัฒนาไม่เกินร้อยละ 5 ของยอดขาย ในขณะที่ กระบวนการสร้างนวัตกรรมแบบ Technology Push & Demand Pull มีการใช้มากในกลุ่มธุรกิจที่มีสัดส่วนค่าใช้จ่ายวิจัยและพัฒนาสูงกว่าร้อยละ 10 ของยอดขาย

3. ความสัมพันธ์ระหว่างประเภท กระบวนการสร้าง และเป้าหมายของนวัตกรรมของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย

จากการวิเคราะห์แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์จำนวน 390 ชุด ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย พบว่า

3.1 กระบวนการสร้างนวัตกรรมมีความสัมพันธ์กับการเกิดนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) ในลักษณะเฉียบพลัน (Radical Innovation) รวมทั้งยังมีความสัมพันธ์กับการเกิดนวัตกรรมกระบวนการ (Process Innovation) ทั้งในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Innovation) และลักษณะเฉียบพลัน (Radical Innovation) ด้วยเช่นกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ลักษณะเฉียบพลัน (Product Innovation-Radical) เกิดขึ้นมากในกลุ่มธุรกิจที่มีกระบวนการสร้างนวัตกรรมแบบ Technology Push นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Product Innovation-Incremental) เกิดขึ้นมากในกลุ่มธุรกิจที่มีกระบวนการสร้างนวัตกรรมแบบ Technology Push and Demand Pull ในขณะที่นวัตกรรมกระบวนการลักษณะเฉียบพลัน (Process Innovation-Radical) เกิดขึ้นมากในกลุ่มธุรกิจที่มีการใช้กระบวนการสร้างนวัตกรรมแบบ Technology Push ด้วยเช่นกัน สำหรับนวัตกรรมกระบวนการลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Process Innovation-Incremental) เกิดขึ้นมากในกลุ่มธุรกิจที่มีการใช้กระบวนการสร้างนวัตกรรมแบบ Demand Pull

3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายของการพัฒนานวัตกรรมกับประเภทนวัตกรรมเกือบทั้งหมด มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีเพียงเป้าหมายของนวัตกรรมในประเด็นการลดต้นทุนกับการมีนวัตกรรมของผู้ประกอบการที่เป็นนวัตกรรมกระบวนการในลักษณะเฉียบพลัน (Process Innovation - Radical) ที่ไม่มีความสัมพันธ์กัน เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ พบว่า ผู้ประกอบการที่มีการพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์ในลักษณะเฉียบพลัน (Product Innovation - Radical) ส่วนใหญ่มีเป้าหมายเพื่อการเปิดตลาดใหม่ ส่วนการพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์ในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Product Innovation - Incremental) ส่วนใหญ่มีเป้าหมายเพื่อการเปิดตลาดใหม่ สำหรับการพัฒนานวัตกรรมกระบวนการในลักษณะเฉียบพลัน

(Process Innovation - Radical) และนวัตกรรมกระบวนการในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Process Innovation - Incremental) ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีเป้าหมายเพื่อลดต้นทุน

4. การสร้างตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย

จากการทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ได้รายการตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้จำนวน 84 ตัวบ่งชี้ และในการวิจัยได้นำตัวบ่งชี้ดังกล่าวมาดำเนินการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อทดสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ทำให้ได้รายการตัวบ่งชี้ที่ผ่านการตรวจสอบจำนวน 80 ตัวบ่งชี้ ที่มีค่า IOC มากกว่า 0.50 ซึ่งประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบหลักด้านการแสวงหาความรู้ 18 ตัวบ่งชี้ ด้านการสร้างความรู้ 21 ตัวบ่งชี้ ด้านการเก็บความรู้ 19 ตัวบ่งชี้ และด้านการใช้ความรู้ 22 ตัวบ่งชี้ ดังรายละเอียดแสดงในภาคผนวก ง

5. ผลการศึกษาเกี่ยวกับระดับการใช้ตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย

สรุปผลการสอบถามกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับระดับการใช้ของตัวบ่งชี้ทั้ง 80 ตัวบ่งชี้ ทำให้สามารถสรุปข้อมูลสภาพตัวบ่งชี้ในประเด็นที่สำคัญ โดยจำแนกตามองค์ประกอบในกระบวนการจัดการความรู้ ได้ดังนี้

5.1 ค่าเฉลี่ยระดับการใช้ของตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ของ

ผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย ด้านการแสวงหาความรู้ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์กรมีการเทคโนโลยีสารสนเทศในการค้นหา และเข้าถึงความรู้ใหม่ ๆ ได้ทันทีที่ต้องการใช้ในทันที และทุกรองลงมา ได้แก่ การที่บุคลากรในองค์กรมีความสนใจ แสวงหาความรู้ทั้งจากภายใน และภายนอกองค์กรอยู่ตลอดเวลา ซึ่งตัวบ่งชี้ทั้งสองมีระดับการใช้อยู่ในระดับมากเหมือนกัน ส่วนสำหรับตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ก็คือ องค์กรจัดให้มีหน่วยงานหรือบุคลากรทำหน้าที่ให้คำแนะนำ และสนับสนุนการเข้าถึงความรู้ตามความต้องการ โดยมีระดับการใช้อยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ทุกตัวในด้านการแสวงหาความรู้ เปรียบเทียบระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มธุรกิจที่มีนวัตกรรมลักษณะเฉียบพลัน (Radical Innovation) กับกลุ่มธุรกิจที่มีเฉพาะนวัตกรรมลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Innovation) พบว่า ค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ทุกตัวในด้านการแสวงหาความรู้ของกลุ่มธุรกิจที่มีนวัตกรรมลักษณะเฉียบพลัน (Radical Innovation) จะสูงกว่าของกลุ่มธุรกิจที่มีเฉพาะนวัตกรรมลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Innovation) และค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ทุกตัวสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.2 ค่าเฉลี่ยระดับการใช้ของตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ของ

ผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย ด้านการสร้างความรู้ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บุคลากรในองค์กรมีการเรียนรู้ในลักษณะที่เน้นการลงมือปฏิบัติ รองลงมา ได้แก่ การที่บุคลากรในองค์กรมี

ค่านิยมในการยกย่องบุคคลในองค์กรที่มีความเชี่ยวชาญ หรือมีความรู้ความสามารถ ซึ่งตัวบ่งชี้ทั้งสอง มีระดับการใช้อยู่ในระดับมากเหมือนกัน ส่วนสำหรับตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ก็คือ องค์กรมีเทคโนโลยีสารสนเทศในการแลกเปลี่ยนความรู้กับบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกองค์กร โดยมีระดับการใช้อยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ทุกตัวในด้านการสร้างความรู้ เปรียบเทียบระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มธุรกิจที่มีนวัตกรรมลักษณะเฉียบพลัน (Radical Innovation) กับกลุ่มธุรกิจที่มีเฉพาะนวัตกรรมลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Innovation) พบว่า ค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ทุกตัวในด้านการสร้างความรู้ของกลุ่มธุรกิจที่มีนวัตกรรมลักษณะเฉียบพลัน (Radical Innovation) จะสูงกว่าของกลุ่มธุรกิจที่มีเฉพาะนวัตกรรมลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Innovation) และค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ทุกตัวสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.3 ค่าเฉลี่ยระดับการใช้ของตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ของ

ผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย ด้านการเก็บความรู้ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์กรมีเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทำให้สามารถจัดเก็บความรู้ไว้ได้อย่างมีระบบและปลอดภัย รองลงมา ได้แก่ องค์กรมีเทคโนโลยีสารสนเทศในการค้นคืนความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ และกระบวนการทำงานขององค์กร ซึ่งตัวบ่งชี้ทั้งสองมีระดับการใช้อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ส่วนสำหรับตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ก็คือ บุคลากรในองค์กรมีการอภิปรายถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและไม่สำเร็จเพื่อทำเป็นบทเรียนหลังการปฏิบัติงานก่อนที่จะมีการจัดเก็บเป็นความรู้ขององค์กร โดยมีระดับการใช้อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ทุกตัวในด้านการเก็บความรู้เปรียบเทียบระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มธุรกิจที่มีนวัตกรรมลักษณะเฉียบพลัน (Radical Innovation) กับกลุ่มธุรกิจที่มีเฉพาะนวัตกรรมลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Innovation) พบว่า ค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ทุกตัวในด้านการเก็บความรู้ของกลุ่มธุรกิจที่มีนวัตกรรมลักษณะเฉียบพลัน (Radical Innovation) จะสูงกว่าของกลุ่มธุรกิจที่มีเฉพาะนวัตกรรมลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Innovation) และค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ทุกตัวมีค่าสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.4 ค่าเฉลี่ยระดับการใช้ของตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ของ

ผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย ด้านการใช้ความรู้ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บุคลากรในองค์กรสามารถเรียนรู้โดยการใช้บทเรียน และข้อบกพร่องต่าง ๆ ในอดีตมาใช้ปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รองลงมา ได้แก่ การที่บุคลากรในองค์กรมีค่านิยม และค่านึงการใช้ความรู้ในการแก้ไขปัญหาในการทำงานอยู่เสมอ ซึ่งตัวบ่งชี้ทั้งสองมีระดับการใช้อยู่ในระดับปานกลางเหมือนกัน ส่วนสำหรับตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ก็คือ องค์กรมีระบบหรือกิจกรรมสนับสนุน และส่งเสริมให้มีการถ่ายโอนความรู้ใหม่ให้กับหน่วยงานอื่น ๆ ในองค์กรโดยไม่แบ่งแยกหน่วยงาน โดยมีระดับการใช้อยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ทุกตัวในด้านการใช้ความรู้ เปรียบเทียบระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มธุรกิจที่มีนวัตกรรม

ลักษณะเฉียบพลัน (Radical Innovation) กับกลุ่มธุรกิจที่มีเฉพาะนวัตกรรมลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Innovation) พบว่า ค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ทุกตัวในด้านการใช้ความรู้ของกลุ่มธุรกิจที่มีนวัตกรรมลักษณะเฉียบพลัน (Radical Innovation) จะสูงกว่าของกลุ่มธุรกิจที่มีเฉพาะนวัตกรรมลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Innovation) แต่อย่างไรก็ตามค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ที่สูงกว่าอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีเพียง 1 ตัวบ่งชี้ คือ เป็นตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวกับการที่องค์กรมีระบบหรือกิจกรรมสนับสนุน และส่งเสริมให้มีการถ่ายโอนความรู้ใหม่ให้กับหน่วยงานอื่น ๆ ในองค์กรโดยไม่จำแนกหรือแบ่งแยกหน่วยงาน

6. ผลการทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลสมการโครงสร้างความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทยกับข้อมูลเชิงประจักษ์

จากการทดสอบด้วยโมเดลสมการโครงสร้างแบบ Congeneric Measurement Model ในการพัฒนา ตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ประการแรกของการวิจัยในครั้งนี้

ในการวิจัยได้นำข้อมูลจากการสอบถามระดับการใช้ของตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย มาทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลสมการโครงสร้างความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการวิเคราะห์ห่อองค์ประกอบเชิงยืนยัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม LISREL เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย สรุปตามขั้นตอนของการวิเคราะห์ได้ดังนี้

6.1 การวิเคราะห์เพื่อสร้างสเกลองค์ประกอบความสามารถในการจัดการความรู้ โดยเป็นการวิเคราะห์ห่อองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่ง และผลการวิเคราะห์ห่อองค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลความสามารถในการจัดการความรู้ ประกอบด้วย โมเดลการแสวงหาความรู้ โมเดลการสร้างความรู้ โมเดลการเก็บความรู้ และโมเดลการใช้ความรู้ พบว่า ทุกโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก นอกจากนี้ยังพบว่า ค่านำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($P < 0.01$) ทุกค่า หมายความว่า ตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ทั้งหมด 80 ตัวบ่งชี้ เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญและใช้อธิบายองค์ประกอบความสามารถในการจัดการความรู้ในแต่ละด้านในโมเดลความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทยได้เป็นอย่างดี

6.2 การวิเคราะห์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้รวมสำหรับความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย เป็นการพัฒนาจากสเกลองค์ประกอบความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย ด้วยการวิเคราะห์ห่อองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง และผลการวิเคราะห์ พบว่า องค์ประกอบความสามารถในการจัดการความรู้ คือ การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การเก็บความรู้ และการใช้ความรู้ เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($P < 0.01$) ทุกองค์ประกอบต่อความสามารถในการจัดการความรู้

ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย โดยมีค่านำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.91, 0.98, 0.92 และ 0.93 ตามลำดับ โดยจะพบว่าองค์ประกอบด้านการสร้างความรู้ มีความสำคัญเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ด้านการใช้ความรู้ ด้านการเก็บความรู้ และด้านการแสวงหาความรู้ ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า โมเดลการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ 80 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบย่อย 24 องค์ประกอบ และองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ ตามโมเดลสมการ โครงสร้างที่ได้กำหนดไว้ในกรอบแนวคิดของการวิจัย สามารถนำไปใช้วัดความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทยได้อย่างมีความเที่ยงเชิงโครงสร้าง

7. ผลการทดสอบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบย่อยความสามารถในการจัดการความรู้กับ

ความสามารถทางนวัตกรรมและนวัตกรรมของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย

ในการทดสอบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบย่อยความสามารถในการจัดการความรู้กับความสามารถทางนวัตกรรมของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย เพื่อใช้ในการกำหนดทิศทางและแนวทางในการพัฒนาศักยภาพทางด้านนวัตกรรม โดยผ่านแนวคิดในเรื่องความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย เป็นวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และ 3 ของการวิจัยในครั้งนี้ โดยการวิจัยได้ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation Analysis) การวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุ (Path Analysis) และเทคนิคต้นไม้การตัดสินใจ (Decision Tree Technique) ในการทดสอบความสัมพันธ์ ปรากฏผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ดังนี้

7.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของปัจจัยด้านองค์ประกอบความสามารถในการจัดการความรู้ 6 องค์ประกอบ คือ 1) ความสามารถในการจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยี (KMCT) 2) ความสามารถในการจัดการความรู้ด้านโครงสร้าง (KMCS) 3) ความสามารถในการจัดการความรู้ด้านวัฒนธรรม (KMCC) 4) ความสามารถในการจัดการความรู้ด้านความเชี่ยวชาญ (KMCE) 5) ความสามารถในการจัดการความรู้ด้านการเรียนรู้ (KMCL) และ 6) ความสามารถในการจัดการความรู้ด้านสารสนเทศ (KMCI) และองค์ประกอบความสามารถทางนวัตกรรม (INNO) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบความสามารถในการจัดการความรู้กับองค์ประกอบความสามารถทางนวัตกรรม พบว่า องค์ประกอบความสามารถในการจัดการความรู้ทั้ง 6 องค์ประกอบมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($P < .01$) กับองค์ประกอบความสามารถทางนวัตกรรมในทุก ๆ องค์ประกอบ โดยมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.506, 0.556, 0.593, 0.601, 0.591 และ 0.544 ตามลำดับ โดยจะพบว่า ความสามารถในการจัดการความรู้ด้านความเชี่ยวชาญ (KMCE) กับ ความสามารถทางนวัตกรรม (INNO) มีความสัมพันธ์มากที่สุดโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.601 ในส่วนขององค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างต่ำ ก็คือ ความสามารถในการจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยี (KMCT) กับ ความสามารถทางนวัตกรรม (INNO) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.506

7.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์หรืออิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างองค์ประกอบความสามารถในการจัดการความรู้ ที่ส่งผลต่อความสามารถทางนวัตกรรมของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย พบว่า องค์ประกอบความสามารถในการจัดการความรู้ทั้ง 6 ด้าน คือ เทคโนโลยี (KMCT) โครงสร้าง (KMCS) วัฒนธรรม(KMCC) ความเชี่ยวชาญ(KMCE) การเรียนรู้(KMCL) และสารสนเทศ (KMCI) ที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถทางนวัตกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีเพียงองค์ประกอบความสามารถในการจัดการความรู้ด้านความเชี่ยวชาญ (KMCE) ด้านการเรียนรู้ (KMCL) และด้านสารสนเทศ (KMCI) ทั้ง 3 องค์ประกอบเป็นความสามารถในการจัดการความรู้ในมุมมองด้านความรู้ (Knowledge-Based Perspective) สำหรับองค์ประกอบอื่นที่จัดเป็นองค์ประกอบความสามารถในการจัดการความรู้ในมุมมองด้านทรัพยากร (Resource-Based Perspective) ไม่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

7.3 การวิเคราะห์และการประเมินความสามารถในการจัดการความรู้กับระดับนวัตกรรมของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย ด้วยเทคนิคต้นไม้การตัดสินใจ (Decision Tree Technique) เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจำแนก และแนวทางในการประเมินความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการในประเทศไทย ที่ต้องการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้และส่งผลต่อการเกิดนวัตกรรม พบว่า แบบจำลองต้นไม้การตัดสินใจที่เหมาะสม เป็นแบบจำลองที่พัฒนาขึ้นจากตัวแปรองค์ประกอบความสามารถในการจัดการความรู้ 6 องค์ประกอบ คือ เทคโนโลยี โครงสร้าง วัฒนธรรม ความเชี่ยวชาญ การเรียนรู้ และสารสนเทศ และมีการกำหนดช่วงระดับคะแนนเป็น 5 ช่วง มีความเหมาะสมมากที่สุด และพบว่า องค์ประกอบด้านโครงสร้าง และด้านสารสนเทศ ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการประเมินความสามารถในการจัดการความรู้ส่งผลต่อการเกิดนวัตกรรมลักษณะเฉียบพลัน (Radical Innovation) หรือแบบค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Innovation) ในผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย

8. ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย

ในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้และความสามารถทางนวัตกรรมของผู้ประกอบการในประเทศไทย เป็นวัตถุประสงค์ประการที่สามของการวิจัยในครั้งนี้ โดยในการวิจัยได้ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย โดยทำการเลือกผู้ประกอบการที่มาทำการสัมภาษณ์แบบเจาะจง จากรายชื่อผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในหนังสือ Thailand Top Innovative Companies 2009 และเป็นตัวแทนผู้ประกอบการในแต่ละประเภทธุรกิจด้วย และได้กำหนดแนวทางการสัมภาษณ์ด้วยตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ที่ได้พัฒนาขึ้น ผลจากการสัมภาษณ์ทำให้ได้รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.51 ถึง ตารางที่ 4.54 และได้

รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ ที่นำไปใช้พัฒนาความสามารถทางนวัตกรรมของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย ดังแสดงในภาพที่ 5.1 โดยมีข้อสรุปเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย ดังนี้

รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย จำแนกตามองค์ประกอบความสามารถในการจัดการความรู้ทั้ง 2 มุมมอง และ 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการจัดการความรู้ในมุมมองด้านทรัพยากร (Resource-Based Perspective) 3 ด้าน คือ เทคโนโลยี (Technology) โครงสร้าง (Structure) และ วัฒนธรรม (Culture) 2) ความสามารถในการจัดการความรู้ในมุมมองด้านความรู้ (Knowledge-Based Perspective) 3 ด้าน คือ ความเชี่ยวชาญ (Expertise) การเรียนรู้ (Learning) และสารสนเทศ (Information) โดยบูรณาการกระบวนการจัดการความรู้ทั้ง 4 กระบวนการ ที่ประกอบด้วย การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การเก็บความรู้ และการใช้ความรู้ ไว้ด้วยกัน มีรายละเอียดดังนี้

8.1 องค์ประกอบด้านเทคโนโลยี (Technology)

การพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ สำหรับองค์ประกอบด้านเทคโนโลยี ซึ่งเป็นความสามารถในการจัดการความรู้ในมุมมองด้านทรัพยากร (Resource-Based Perspective) ผลการสัมภาษณ์และสังเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย พบว่าผู้ประกอบการมีความคิดเห็นว่า เทคโนโลยีสารสนเทศที่จะช่วยในการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ และนำไปสู่การสร้างความสามารถทางนวัตกรรมได้ จะต้องผ่านกระบวนการจัดการความรู้ อย่างเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน มีประเด็นสำคัญสรุปได้ดังนี้

8.1.1 เทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กร ต้องมีลักษณะที่เอื้อต่อการทำให้บุคลากรสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ และถ่ายโอน ตลอดจนนำความรู้ไปใช้ได้ตลอดเวลา ไม่มีข้อจำกัดด้านสถานที่ และเวลา

8.1.2 เทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กร ต้องมีการออกแบบไว้อย่างมีประสิทธิภาพต่อการจัดเก็บ และค้นคืนความรู้มาแลกเปลี่ยน ถ่ายโอนและใช้ประโยชน์ได้อย่างสะดวก รวมถึงต้องมีระบบรักษาความปลอดภัยของความรู้ที่มีอยู่ในองค์กร ได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย

8.2 องค์ประกอบด้านโครงสร้าง (Structure)

การพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ สำหรับองค์ประกอบด้านโครงสร้าง เป็นความสามารถในการจัดการความรู้ในมุมมองด้านทรัพยากร (Resource-Based Perspective) ผลการสัมภาษณ์และสังเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย พบว่าผู้ประกอบการมีความคิดเห็นว่า โครงสร้างการบริหารที่จะช่วยในการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ และนำไปสู่การสร้างความสามารถทางนวัตกรรมได้ จะต้องผ่านกระบวนการจัดการความรู้ อย่างเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน มีประเด็นสำคัญสรุปได้ดังนี้

8.2.1 องค์กรต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ และนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับความรู้หลัก ที่มีความสำคัญ ความต้องการ และความจำเป็นต่อองค์กร เพื่อการพัฒนาทิศทาง และกลยุทธ์ขององค์กร

8.2.2 องค์กรต้องมีระบบการบริหารที่มีความยืดหยุ่นสูง มีลักษณะส่งเสริม และกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรมีความสนใจ และตั้งใจที่จะแสวงหาความรู้ การแลกเปลี่ยน การถ่ายโอนและใช้ประโยชน์จากความรู้เพื่อการพัฒนาการปฏิบัติงานอยู่ตลอดเวลา ทั้งที่มีลักษณะเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ

8.2.3 องค์กรต้องจัดให้มีหน่วยงานหรือบุคคลที่ทำหน้าที่และรับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับการดูแลและพัฒนาระบบการจัดเก็บ และรักษาความรู้ไว้เป็นการเฉพาะทั้งในมิติด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการบริหารจัดการ ที่เป็นการสนับสนุนการเข้าถึง การแลกเปลี่ยน การถ่ายโอนและใช้ความรู้เพื่อการพัฒนาการปฏิบัติงาน

8.2.4 องค์กรต้องมีการกำหนดนโยบาย และการดำเนินงานที่ชัดเจนเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความรู้ ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และนโยบายในการกำหนดความรู้หลักที่มีความจำเป็นต่อองค์กร ให้มีความเข้มแข็ง และเป็นประโยชน์ต่อบุคลากรในองค์กรสำหรับการแสวงหาความรู้ การแลกเปลี่ยน การถ่ายโอนและการใช้ความรู้

8.3 องค์กรประกอบด้านวัฒนธรรม (Culture)

การพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ สำหรับองค์กรประกอบด้านวัฒนธรรม เป็นความสามารถในการจัดการความรู้ในมุมมองด้านทรัพยากร (Resource-Based Perspective) ผลการสัมภาษณ์และสังเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย พบว่าผู้ประกอบการมีความคิดเห็นว่า วัฒนธรรมองค์กรที่จะช่วยในการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ และนำไปสู่การสร้างความสามารถทางนวัตกรรมได้ จะต้องผ่านกระบวนการจัดการความรู้ อย่างเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน มีประเด็นสำคัญเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรสรุปได้ดังนี้

8.3.1 องค์กรต้องมีการสร้างค่านิยมให้บุคลากรในองค์กรมีค่านิยมที่ให้การยอมรับ และยกย่องบุคคลในองค์กรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และความสามารถในการทำงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบได้เป็นอย่างดียังประโยชน์ในเชิงการพัฒนาต่อองค์กร และเป็นที่ประจักษ์แก่ผู้อื่น ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะมีตำแหน่งหน้าที่ทางการบริหารหรือไม่

8.3.2 องค์กรต้องมีการสร้างค่านิยมให้บุคลากรในองค์กรมีค่านิยมในการทำงานที่มีลักษณะกล้าที่จะคิด และทำในสิ่งใหม่ ๆ ที่มีเป้าหมายทำให้องค์กรได้รับประโยชน์ โดยไม่กลัวความล้มเหลว หรือความผิดพลาดที่จะส่งผลกระทบต่อประเมิณผลการปฏิบัติงาน

8.3.3 องค์กรต้องมีการสร้างค่านิยมให้บุคลากรในองค์กรมีค่านิยมใฝ่รู้ และรักในการเรียนรู้ทักษะ ประสบการณ์ และความรู้จากบุคคลอื่นทั้งภายในและภายนอกองค์กร โดยมี

เห็นความสำคัญของการแลกเปลี่ยน การแบ่งปัน และการถ่ายโอนความรู้ เพื่อนำความรู้มาใช้ในการพัฒนาการทำงานของตน

8.3.4 องค์กรต้องมีการสร้างค่านิยมให้บุคลากรในองค์กร มีค่านิยมที่เห็นความสำคัญ และความจำเป็นของการใช้ความรู้เป็นฐานในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาการปฏิบัติงาน รวมถึงให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ

8.3.5 องค์กรต้องมีการสร้างค่านิยมให้บุคลากรในองค์กร มีค่านิยมที่รักการทำงานเป็นทีม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำงานในลักษณะทีมงานที่มีการข้ามสายงาน และพร้อมที่จะแลกเปลี่ยน และถ่ายโอนความรู้กับผู้อื่นในทีมงาน

8.4 องค์ประกอบด้านความเชี่ยวชาญ (Expertise)

การพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ องค์ประกอบด้านความเชี่ยวชาญ ผลการสัมฤทธิ์และสังเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย พบว่าผู้ประกอบการมีความคิดเห็นว่า ความเชี่ยวชาญของบุคลากรในองค์กรซึ่งเป็นความสามารถในการจัดการความรู้ในมุมมองด้านความรู้ (Knowledge-Based Perspective) ที่จะช่วยในการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ขององค์กร และนำไปสู่การสร้างความสามารถทางนวัตกรรมได้ จะต้องผ่านกระบวนการจัดการความรู้ที่เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน มีประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับความเชี่ยวชาญสรุปได้ดังนี้

8.4.1 บุคลากรขององค์กรต้องมีความสามารถในการสังเกต และตั้งข้อสงสัยต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน รวมทั้งมีแรงจูงใจที่จะแสวงหาความรู้เพื่อนำมาหาคำตอบข้อสงสัยได้อย่างสม่ำเสมอ

8.4.2 บุคลากรขององค์กรต้องมีความสามารถในการสื่อสาร ซึ่งรวมถึง ทักษะด้านภาษา และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่มีความจำเป็นต่อการแสวงหาความรู้ การแลกเปลี่ยน การถ่ายโอนและใช้ประโยชน์จากความรู้ เพื่อใช้ปรับปรุงหรือพัฒนาการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8.4.3 บุคลากรขององค์กรต้องมีเครือข่ายความรู้ที่มีคุณภาพ และมีลักษณะเฉพาะตามความสนใจของบุคลากรและสอดคล้องกับความรู้หลักที่องค์กรต้องการ รวมทั้งบุคลากรต้องมีความสามารถที่จะทำการแลกเปลี่ยน การแบ่งปัน และการถ่ายโอนความรู้ซึ่งกันและกันกับเครือข่ายได้อย่างสม่ำเสมอ

8.4.4 บุคลากรขององค์กรต้องมีแรงขับหรือแรงจูงใจที่จะสร้างสรรค์ความคิดหรือสิ่งใหม่เพื่อประโยชน์ต่อตนเองและองค์กร

8.5 องค์ประกอบด้านการเรียนรู้ (Learning)

การพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ สำหรับองค์ประกอบด้านการเรียนรู้ ผลการสัมฤทธิ์และสังเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย พบว่าผู้ประกอบการมีความคิดเห็นว่า การเรียนรู้ของบุคลากรในองค์กรถือเป็นความสามารถในการจัดการ

ความรู้ประการหนึ่งในมุมมองด้านความรู้ (Knowledge-Based Perspective) ดังนั้นการที่จะพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ขององค์กรก็จะต้องให้บุคลากรในองค์กรมีลักษณะการเรียนรู้ที่ดี จึงทำให้องค์กรสามารถสร้างความสามารถทางนวัตกรรมได้ จะต้องผ่านกระบวนการจัดการความรู้ อย่างเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน มีประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการเรียนรู้สรุปได้ดังนี้

8.5.1 บุคลากรขององค์กรต้องมีการนำบทเรียนในอดีต (Lesson Learned) ของตนมาใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาการปฏิบัติงานอยู่อย่างสม่ำเสมอ

8.5.2 บุคลากรขององค์กรต้องมีการนำความสำเร็จหรือแนวทางการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้งของบุคคลหรือหน่วยงานภายใน และภายนอกองค์กร มาใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาการปฏิบัติงานอยู่เป็นประจำของการทำงาน

8.5.3 บุคลากรขององค์กรต้องมีการสรุป ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำงาน และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติทุกครั้งหลังจากการปฏิบัติงานเสร็จ และมีการนำข้อมูลมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลหรือหน่วยงานอื่นในองค์กร

8.5.4 บุคลากรขององค์กรต้องมีพฤติกรรมการพัฒนาประสิทธิภาพการแสวงหาความรู้ การแลกเปลี่ยน การถ่ายโอน และการใช้ความรู้ทั้งจากบุคคลภายในและภายนอกองค์กร

8.6 องค์ประกอบด้านสารสนเทศ (Information)

การพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ สำหรับองค์ประกอบด้านสารสนเทศ ผลการสัมภาษณ์และสังเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย พบว่าผู้ประกอบการมีความคิดเห็นว่า สารสนเทศขององค์กรถือเป็นความสามารถในการจัดการความรู้ประการหนึ่งด้วยในมุมมองด้านความรู้ (Knowledge-Based Perspective) ดังนั้นการที่จะพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ขององค์กร องค์กรก็จะต้องให้ความสำคัญกับคลังความรู้หรือระบบสารสนเทศต่าง ๆ ในองค์กรและพัฒนาให้มีความเพียงพอทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ และความหลากหลาย จึงทำให้องค์กรสามารถสร้างความสามารถทางนวัตกรรมได้จะต้องผ่านกระบวนการจัดการความรู้อย่างเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน มีประเด็นสำคัญสรุปได้ดังนี้

8.6.1 องค์กรต้องมีการลงทุน และจัดทำคลังสารสนเทศ ตลอดจนฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความรู้หลักที่มีความจำเป็นต่อองค์กร ให้มีความทันสมัย และสามารถที่จะเข้าถึงและค้นคืนมาใช้ประโยชน์ได้อย่างสะดวก โดยไม่มีข้อจำกัดด้านเวลา และสถานที่

8.6.2 องค์กรต้องจัดให้มีการทำคลังสารสนเทศ ตลอดจนฐานข้อมูลต่าง ๆ ไว้ในรูปแบบหรือลักษณะที่หลากหลาย เช่น รายงานการประชุม หนังสือ บทความ งานวิจัย แผ่นบันทึกภาพ เป็นต้น ทั้งนี้ต้องเป็นสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับความรู้หลักที่มีความจำเป็นต่อองค์กรและมีความเพียงพอทั้งในด้านคุณภาพ และปริมาณที่จะมานำมาใช้ในการพัฒนาการปฏิบัติงานหรือแก้ไขปัญหาในการทำงาน

8.6.3 องค์การต้องจัดให้มีระบบการกลั่นกรอง และตรวจสอบคุณค่าของความรู้ที่จะทำการจัดเก็บในคลังสารสนเทศ ตลอดจนฐานข้อมูลต่าง ๆ ขององค์การว่าจะมีประโยชน์มากน้อยเพียงไรต่อการนำมาใช้ในปฏิบัติงานหรือพัฒนาการทำงาน

9. รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้เพื่อสร้างความสามารถทาง

นวัตกรรมที่ได้ถูกพัฒนาขึ้นเป็นนวัตกรรมทางการบริหาร

เพื่อให้ผู้ประกอบการในประเทศไทย ได้นำไปใช้ในการพัฒนาองค์การ และเสริมสร้างความสามารถทางนวัตกรรมขององค์การ โดยรูปแบบฯ ได้ถูกพัฒนาขึ้นจากผลการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย องค์ประกอบสำคัญของรูปแบบฯ มี 2 ส่วน คือ 1) การเชื่อมโยงของความสามารถในการจัดการความรู้ด้านทรัพยากร ประกอบด้วยเทคโนโลยี โครงสร้าง และวัฒนธรรม เป็นพื้นฐานของการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ที่จะทำให้เกิดประสิทธิผลต่อการดำเนินงานขององค์การ 2) การพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ด้านความรู้ ประกอบด้วยความเชี่ยวชาญ การเรียนรู้ และสารสนเทศ ที่ผู้ประกอบการจะต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาต่อจากองค์ประกอบความสามารถด้านทรัพยากร จึงจะทำให้้องค์การมีการพัฒนาหรือยกระดับความสามารถทางนวัตกรรม อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยยังพบอีกว่า การพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ทั้ง 2 ส่วน จะต้องอยู่บนพื้นฐานการมีภาวะผู้นำของบุคลากร และผู้บริหารใน้องค์การ รวมทั้งการพัฒนาจะต้องบูรณาการให้เข้ากับกระบวนการจัดการความรู้ ทั้ง 4 กระบวนการ คือ การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การเก็บความรู้ และการใช้ความรู้

10. ผลการประเมินการยอมรับ และตรวจสอบความเป็นนวัตกรรมของรูปแบบฯ

ในการประเมินการยอมรับ และตรวจสอบความเป็นนวัตกรรมของรูปแบบฯ ที่ได้ถูกพัฒนาขึ้น ได้ดำเนินการโดยใช้แนวคิด Technology Acceptance Model แบ่งเป็น 4 ส่วน คือ 1) ประเมินการยอมรับและสนใจที่จะนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ 2) ประเมินการยอมรับรูปแบบที่พัฒนาขึ้นหลังจากที่ได้มีการทดลองใช้ 3) ประเมินการยอมรับรูปแบบฯ ด้านเทคโนโลยี ในลักษณะกรณีศึกษา และ 4) การประเมินความเป็นนวัตกรรมของรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น พบว่า ผู้ประกอบการที่มีความสนใจและแสดงความจำนงในการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้หลังจากที่ได้มีการส่งข้อมูลให้ผู้ประกอบการผ่านระบบweb-based เป็นระยะเวลาประมาณ 1 เดือน มีจำนวนทั้งสิ้น 30 ราย ดังแสดงรายละเอียดของผู้ประกอบการในภาคผนวก ก และจากการดำเนินการประเมินการยอมรับรูปแบบที่พัฒนาขึ้นหลังจากที่ได้มีการทดลองใช้โดยผู้ประกอบการที่เป็นกรณีศึกษาทั้งในส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 ของการตรวจสอบการยอมรับรูปแบบฯ ดังแสดงรายชื่อผู้ประกอบการในภาคผนวก ก พบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 5 ราย ได้เห็นถึงความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปปฏิบัติ และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ โดยหลังจากที่ผู้ประกอบการได้นำรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้เพื่อสร้างความสามารถทางนวัตกรรมที่ถูกสร้างขึ้น ไปทดลองใช้เป็นระยะเวลาประมาณ

2 เดือน ผู้ประกอบการที่เป็นกรณีศึกษาทุกราย ได้ให้การยอมรับรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ในทุก ๆ องค์ประกอบ เมื่อเปรียบเทียบในเชิงสัดส่วนคิดเป็นการยอมรับคิดเป็นอัตราร้อยละ 100 และในการประเมินความเป็นนวัตกรรมของรูปแบบฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญในด้านการจัดการความรู้ในประเทศไทยจำนวน 3 ท่าน ดังรายชื่อในภาคผนวก ก มีความเห็นเหมือนกันทุกท่านว่ารูปแบบฯ ที่ได้ถูกพัฒนาขึ้นมีความเป็นนวัตกรรมทางการบริหาร และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาองค์การได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการที่ยังไม่เคย หรืออยู่ในระยะเริ่มต้นของการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการความรู้ภายในองค์การ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ และสร้างรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ เพื่อสร้างความสามารถทางนวัตกรรมสำหรับผู้ประกอบการในประเทศไทย ครั้งนี้ สามารถทำการสรุปประเด็นที่สำคัญในการอภิปรายผลการวิจัยไว้ 5 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. ลักษณะทางธุรกิจกับนวัตกรรมของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย

1.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางธุรกิจกับนวัตกรรมของ

ผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย พบว่า ประเภทของธุรกิจมีความสัมพันธ์กับการพัฒนานวัตกรรมในด้านนวัตกรรมกระบวนการ ทั้งในลักษณะแบบเฉียบพลัน และแบบค่อยเป็นค่อยไป ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ประเภทของธุรกิจที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาแต่ละประเภท มีลักษณะการใช้เทคโนโลยีในระดับที่แตกต่างกัน และอัตราความเร็วในการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่ใช้ก็มีความแตกต่างกัน เช่น ธุรกิจด้าน Bio ธุรกิจด้าน Software และธุรกิจด้าน Electronics ถือว่าเป็นกลุ่มธุรกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่ใช้ค่อนข้างเร็ว และความต้องการของตลาดที่ต้องการผลิตภัณฑ์ใหม่ อยู่เสมอ (Capon *et al.*, 1992; Ettlit & Reza, 1992; Gopalakrishnan & Damanpour, 1997) รวมถึงการมีขนาดของธุรกิจที่แตกต่างกันเมื่อพิจารณาที่จำนวนพนักงานก็มีความสัมพันธ์กับนวัตกรรม ดังนั้น การพัฒนานวัตกรรมกระบวนการทำงาน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี เพื่อให้สามารถพัฒนาการดำเนินงานของธุรกิจให้บรรลุเป้าหมายได้

นอกจากนี้ยังพบว่า ขนาดของเงินลงทุนในธุรกิจ จะมีความสัมพันธ์กับการพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์ในลักษณะเฉียบพลัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การที่ผู้ประกอบการจะสามารถพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะเฉียบพลันได้ จำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีขั้นสูงเป็นตัวผลักดัน และต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ รวมทั้งงบประมาณในการดำเนินงานที่ค่อนข้างสูง (Henderson & Clark, 1990; Utterback, 1994) สำหรับสัดส่วนการส่งออก พบว่า มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาผลิตภัณฑ์นวัตกรรมทั้งในลักษณะเฉียบพลัน และลักษณะค่อยเป็นค่อยไป ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการนำผลิตภัณฑ์ไปจำหน่ายในต่างประเทศ จำเป็นต้องเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีการพัฒนาให้สามารถแข่งขันกับคู่แข่งกันในต่างประเทศได้ และผู้บริโภคสามารถสัมผัสกับนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ได้โดยตรงมากกว่า

นวัตกรรมกระบวนการ ประเด็นที่สำคัญที่ค้นพบอีกประการหนึ่ง คือ ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา มีความสัมพันธ์กับการเกิดนวัตกรรมทุกประเภทของธุรกิจ ซึ่งก็สอดคล้องกับแนวคิดโดยทั่วไปที่ว่า การพัฒนานวัตกรรมจำเป็นต้องมีการลงทุนในเรื่องของการวิจัยและพัฒนาในด้านของเทคโนโลยี ที่จะส่งผลกระทบต่อพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์ และกระบวนการ (Smith, 2006; Ettlit, 1984; Abernathy & Utterback, 1978) ด้วยเหตุนี้ผู้ประกอบการที่ต้องการพัฒนานวัตกรรมให้เกิดขึ้นในธุรกิจของตน จึงจำเป็นต้องมีการจัดสรรงบประมาณ หรือลงทุนมากขึ้นในเรื่องของบวิจัยและพัฒนา

1.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางธุรกิจกับกระบวนการสร้าง

นวัตกรรมของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย พบว่า อายุของธุรกิจมีความสัมพันธ์กับกระบวนการสร้างนวัตกรรม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ธุรกิจที่ตั้งขึ้นใหม่ ๆ มักจะต้องคำนึงถึงความต้องการของลูกค้า และเทคโนโลยีที่มีอยู่ในองค์กรเป็นหลักจึงจะทำให้สามารถพัฒนานวัตกรรมได้ ดังนั้นกระบวนการสร้างนวัตกรรมจึงเป็นแบบ Technology Push & Demand Pull (Rothwell, 1994; Smith, 2006) ในขณะที่เมื่อธุรกิจมีอายุเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงอายุที่อยู่ระหว่างการเติบโต กล่าวคือ ประมาณ 16-20 ปี เป็นช่วงอายุที่ธุรกิจมีความมั่นคงทางการเงินเมื่อได้มีการดำเนินธุรกิจมา ระยะเวลาหนึ่ง ธุรกิจก็จะให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพ หรือความเป็นผู้นำในผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อนำไปสู่เป็นเลิศหรือการเป็นที่หนึ่งในตลาด ดังนั้น จึงได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนานวัตกรรมด้วยการลงทุนในเทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้น และพัฒนานวัตกรรมด้วยกระบวนการ Technology Push (Ettlit & Reza, 1992; Gopalakrishnan & Damanpour, 1997; Cooper, 1998) สำหรับลักษณะทางธุรกิจอื่น ๆ ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กับกระบวนการสร้างนวัตกรรม

1.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างนวัตกรรมกับกระบวนการสร้างนวัตกรรม

และกับเป้าหมายทางนวัตกรรมของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย พบว่า กระบวนการสร้างนวัตกรรมมีความสัมพันธ์กับประเภทนวัตกรรมเกือบทุกประเภท โดยจะเห็นว่าธุรกิจที่มีการพัฒนานวัตกรรมในลักษณะเฉียบพลันเกิดขึ้นในธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ และนวัตกรรมกระบวนการ กระบวนการสร้างนวัตกรรมก็ใช้ Technology Push เป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่จะสร้างนวัตกรรมแบบเฉียบพลันได้ เป็นการออกแบบและใช้แนวคิดใหม่ทั้งหมดในการพัฒนานวัตกรรม (Smith, 2006) จำเป็นต้องมีการศึกษาและใช้ความรู้ในเรื่องของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขั้นสูง เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีตัวใหม่ และทำลายเทคโนโลยีเดิมแบบดอนรากดอนโคน (Schilling, 2008) ในขณะที่การใช้กระบวนการสร้างนวัตกรรมแบบ Demand Pull หรือ Technology Push & Demand Pull จะเน้นไปที่การสร้างนวัตกรรมแบบค่อยเป็นค่อยไปเป็นหลัก ทั้งนี้เนื่องจากการคำนึงถึงความต้องการของลูกค้าหรือผู้บริโภค อาจจะรวมถึง ความต้องการเพื่อแก้ไขปัญหากำลังซื้อ ความสามารถในการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้อาจส่งผลทำให้ลักษณะของนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้น จึงมุ่งเน้นไปที่นวัตกรรมในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Christensen, 1997; Gatignon, 2002; Schilling, 2008)

สำหรับการศึกษาดังความสัมพันธ์ของประเภทนวัตกรรมกับเป้าหมายของการสร้างนวัตกรรม พบว่า โดยเกือบทั้งหมด ประเภทนวัตกรรมที่จะสร้างขึ้นจะมีความสัมพันธ์กับเป้าหมายของการสร้างนวัตกรรม กล่าวคือ การพัฒนานวัตกรรมกระบวนการทั้งในลักษณะเฉียบพลัน และลักษณะค่อยเป็นค่อยไป เป้าหมายส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นไปที่การลดต้นทุน และการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การพัฒนานวัตกรรมกระบวนการเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการผลิต และการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจเกิดจากข้อบังคับทางกฎหมาย หรือการยอมรับของชุมชน (รักษ์ วร-กิจ โภคาทร, 2547; Gopalakrishnan *et al.*, 1999) ในขณะที่การพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์จะมุ่งเน้นไปที่การเพิ่มรายได้ หรือการเปิดตลาดใหม่ ทั้งนี้ถือว่าเป็นเรื่องปกติโดยทั่วไป สำหรับการที่ธุรกิจมีเป้าหมายของการเพิ่มรายได้ เพิ่มส่วนแบ่งตลาด หรือแม้แต่การเปิดตลาดใหม่ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความทันสมัย และสามารถสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคหรือลูกค้าได้ในสถานการณ์ที่เป็นปัจจุบันมากที่สุด (Capon *et al.*, 1992; Gopalakrishnan & Damanpour, 1997; Smith, 2006) ที่จะสามารถสร้างความพึงพอใจให้ผู้บริโภคได้ และนำมาซึ่งรายได้หรือส่วนแบ่งตลาดที่เพิ่มขึ้นของธุรกิจ

2. ตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย

2.1 ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้ของตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย พบว่า ตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ในเกือบทุกองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย จะมีระดับการใช้อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทยส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความสำคัญของการจัดการความรู้ และยังไม่เอาใจริงเอาจังกับการใช้แนวคิดการจัดการความรู้ในการพัฒนาบุคลากร และนวัตกรรมในธุรกิจ สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในประเทศไทยเกี่ยวกับการจัดการความรู้ ที่พบว่า ธุรกิจในประเทศไทยส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญ และตื่นตัวกับการนำแนวคิดการจัดการความรู้ไปใช้ในการพัฒนาธุรกิจค่อนข้างน้อย (ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, 2548) โดยในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ประมาณ 10 ปี ธุรกิจต่าง ๆ เริ่มให้ความสนใจในเรื่องการจัดการความรู้เพิ่มมากขึ้น และมีการให้ความสำคัญมากยิ่งขึ้นเมื่อ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้มีการก่อตั้ง สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.) ให้ทำหน้าที่ส่งเสริม และกระตุ้นให้เกิดการนำแนวคิดในเรื่องการจัดการความรู้ไปใช้ในการพัฒนาองค์กร และการจัดการความรู้เป็นตัวบ่งชี้หมวดค่าสำคัญหมวดหนึ่งในการประเมินองค์การคุณภาพของสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (บุญดี บุญญากิจ และคณะ, 2547)

นอกจากนี้ยังพบว่า ค่าเฉลี่ยระดับการใช้ของตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ในทุกองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อยของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในลักษณะเฉียบพลัน จะมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมเฉพาะในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เกือบทั้งหมด ในประเด็นนี้สามารถอภิปรายผลได้ว่า ตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ที่พัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมทั้งหมด 4 องค์ประกอบหลักในกระบวนการ

จัดการความรู้ คือ การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การเก็บความรู้ และการใช้ความรู้ และ 6 องค์ประกอบย่อยเกี่ยวกับความสามารถในการจัดการความรู้ทั้ง 6 ด้าน คือ เทคโนโลยี โครงสร้าง วัฒนธรรม ความเชี่ยวชาญ การเรียนรู้ และสารสนเทศ รวมตัวบ่งชี้ทั้งสิ้น 80 ตัวบ่งชี้ สามารถนำไปพัฒนาเป็นตัวชี้วัดความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการ ที่จะนำไปสู่ความสามารถทางนวัตกรรมของผู้ประกอบการ โดยเฉพาะในเรื่องของการพัฒนานวัตกรรมให้มีระดับการเปลี่ยนแปลงที่สูงขึ้น ทั้งนี้เพราะระดับนวัตกรรมที่เกิดขึ้นในองค์กร ขึ้นอยู่กับระดับของการพัฒนา การบูรณาการ และการใช้ความรู้ หรือประสิทธิผลของการจัดการความรู้นั่นเอง (Johannessen *et al.*, 1999; Jang *et al.*, 2002; Hall & Andriani, 2003) ซึ่งระดับนวัตกรรมจะมีความสำคัญต่อการเพิ่มรายได้ และโอกาสทางการตลาดให้แก่ผู้ประกอบการเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนการเติบโตทางธุรกิจของผู้ประกอบการ

2.2 ผลการวิเคราะห์โมเดลตัวบ่งชี้รวมความสามารถในการจัดการความรู้ของ

ผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย พบว่า โมเดลตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก และมีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่าแสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบหลักในกระบวนการจัดการความรู้ทั้ง 4 องค์ประกอบ คือ การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การเก็บความรู้ และการใช้ความรู้ (Marquardt, 1996; Probst *et al.*, 2000; Gold *et al.*, 2001) และองค์ประกอบย่อยในด้านความสามารถในการจัดการความรู้ทั้ง 6 องค์ประกอบ คือ เทคโนโลยี โครงสร้าง วัฒนธรรม ความเชี่ยวชาญ การเรียนรู้ และสารสนเทศ ที่นำมาใช้ในการศึกษาตัวบ่งชี้รวมความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการสร้างรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ ที่ได้มีการทบทวนวรรณกรรม (Gold *et al.*, 2001; Freeze, 2006; Peachey, 2006; Yang & Chen, 2007)

2.3 ผลการวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ในแต่ละองค์ประกอบ

หลักของกระบวนการจัดการความรู้ ทั้ง 4 องค์ประกอบหลัก ประกอบด้วย การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การเก็บความรู้ และการใช้ความรู้ ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า มีความสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม ข้ออภิปรายผลบางประเด็นที่สำคัญ มีดังนี้

2.3.1 การแสวงหาความรู้

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ในองค์ประกอบหลักด้านการแสวงหาความรู้ พบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ทุกค่า โดยคู่ที่มีค่าความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ คู่ขององค์ประกอบย่อยด้านความเชี่ยวชาญ กับ องค์ประกอบย่อยด้านการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการแสวงหาความรู้ ทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร เพื่อนำความรู้ที่นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงาน หรือการนำไปใช้ในการสร้างความรู้ใหม่ให้เกิดขึ้นในองค์กร ก็จะขึ้นอยู่กับความเชี่ยวชาญ

ของบุคลากรในองค์กร(Birkinshaw & Shechan, 2002) ที่จะต้องมีความเข้าใจชัดเจนเกี่ยวกับเป้าหมายในการแสวงหาความรู้ และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (Hendriks, 2001; Gold *et al.*, 2001) ตลอดจนมีความร่วมมือกับเครือข่ายในการแสวงหาความรู้ร่วมกัน (Marquardt, 1996) การแสวงหาความรู้จะสามารถทำให้ความรู้ที่แสวงหานั้นสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรได้ บุคลากรต้องมีความสามารถในการเรียนรู้ควบคู่กันไป กล่าวคือมีความสนใจ และความรู้สึกรักทำทาบกับการที่ได้เรียนรู้ความรู้ที่มีการแสวงหา รวมทั้งเห็นคุณค่าของความรู้ บทเรียนในอดีต และแนวทางปฏิบัติงานที่ดีที่สุดที่ได้มีการค้นหาด้วย (Davenport *et al.*, 1998)

2.3.2 การสร้างความรู้

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ในองค์ประกอบหลักด้านการสร้างความรู้ พบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ทุกค่า โดยคู่ที่มีค่าความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ คู่ขององค์ประกอบย่อยด้านความเชี่ยวชาญ กับ องค์ประกอบย่อยด้านวัฒนธรรม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการสร้างความรู้ใหม่ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย เกิดจากความเชี่ยวชาญของบุคลากรในองค์กร ที่มีความสามารถในการเสนอความคิดใหม่ และความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กรตลอดเวลา รวมทั้งมีศักยภาพในการแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้ที่มีความรู้อื่น ได้เป็นอย่างดีทั้งภายในและภายนอกองค์กร และจากความเชี่ยวชาญของบุคลากรในองค์กรจะส่งผลต่อการสร้างความรู้ใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ(Tiwana *et al.*, 2005) ต้องมีวัฒนธรรมองค์กรเอื้อต่อการสร้างความรู้ใหม่ด้วย กล่าวคือ บุคลากรในองค์กรต้องเห็นความสำคัญของการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้ ทั้งนี้เพราะการแลกเปลี่ยนความรู้ของบุคลากรจะทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ของความรู้ และทำให้เกิดความรู้ใหม่ขึ้น (Nonaka & Takeuchi, 2000) รวมทั้งต้องมีค่านิยมในการยกย่องบุคคลในองค์กรที่มีความเชี่ยวชาญหรือความรู้ความสามารถ ตลอดจนต้องมีค่านิยมในการทำงานที่เน้นการลงมือปฏิบัติ และกล้าที่จะทำในสิ่งใหม่ โดยไม่กลัวความล้มเหลว จึงจะทำให้เกิดความสำเร็จในการสร้างความรู้ใหม่ให้แก่องค์กร (Marquardt, 1996; Nonaka & Takeuchi, 2000; Roth, 2003)

2.3.3 การเก็บความรู้

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ในองค์ประกอบหลักด้านการเก็บความรู้ พบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ทุกค่า โดยคู่ที่มีค่าความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ คู่ขององค์ประกอบย่อยด้านเทคโนโลยี กับ องค์ประกอบย่อยด้านโครงสร้าง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเก็บความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย ให้ความสำคัญในการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดเก็บและค้นคืนความรู้ ตลอดจนใช้ในการรักษาความปลอดภัยของความรู้ เพื่อให้บุคลากรสามารถค้นคืนความรู้ได้สะดวกและนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้องค์กรสามารถพัฒนาความสามารถทางนวัตกรรมได้ (Marquardt, 1996; Davenport & Prusak, 1998; Gold *et al.*, 2001;

Hendriks, 2001; Peachey, 2006) รวมทั้งองค์การต้องมีการจัดระบบการบริหารจัดการที่มีเอื้อต่อการใช้เทคโนโลยีในการเก็บความรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การ เช่น การบริหารจัดการให้มีความยืดหยุ่นในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน (Sambamurthy *et al.*, 2003) จัดให้มีหน่วยงานหรือบุคลากรที่มีความรับผิดชอบโดยเฉพาะ ในการรักษาความปลอดภัยของความรู้ที่มีการจัดเก็บ รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้างเครือข่ายการจัดเก็บและค้นคืนความรู้ทั้งจากภายในและภายนอกองค์การ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การมากที่สุด

2.3.4 การใช้ความรู้

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวบ่งชี้

ความสามารถในการจัดการความรู้ในองค์ประกอบหลักด้านการใช้ความรู้ พบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ทุกค่า โดยคู่ที่มีค่าความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ คู่ขององค์ประกอบย่อยด้านความเชี่ยวชาญ กับ องค์ประกอบย่อยด้านวัฒนธรรม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการใช้ความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย เกิดจากการที่บุคลากรในองค์การมีความรู้ความสามารถในการใช้ความรู้เพื่อปรับปรุง หรือแก้ไขปัญหาในการทำงานได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งมีความสามารถในการถ่ายโอนความรู้ให้แก่บุคคลอื่นนำไปใช้ประโยชน์ได้ (Birkinshaw & Shechan, 2002) สิ่งเหล่านี้จะส่งผลทำให้การใช้ความรู้สามารถช่วยในการพัฒนานวัตกรรมหรือพัฒนางานในองค์การได้เป็นอย่างดี ก็ต่อเมื่อ องค์การมีวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการใช้ความรู้ กล่าวคือ บุคลากรในองค์การต้องมีค่านิยมในการใช้ความรู้เป็นฐานในการแก้ไขปัญหา มีค่านิยมและเห็นความสำคัญของการถ่ายโอนความรู้และการใช้ความรู้ร่วมกันระหว่างบุคลากรในหน่วยงาน ทั้งอย่างที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมทั้งมีความกระตือรือร้นในการทำงานเป็นทีม (Marquardt, 1996; Collison & Parcell, 2004; Peachey, 2006)

2.4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของตัวบ่งชี้ความสามารถใน

การจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย พบว่า ทั้ง 4 องค์ประกอบหลักในกระบวนการจัดการความรู้ ประกอบด้วย การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การเก็บความรู้ และการใช้ความรู้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทยได้ เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยองค์ประกอบหลักในด้านของการสร้างความรู้ เป็นองค์ประกอบที่มีค่านำหนักองค์ประกอบมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย ได้ให้ความสำคัญในเรื่องขององค์ประกอบหลักด้านการสร้างความรู้เป็นอันดับแรก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการที่ผู้ประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมตามขอบเขตของการวิจัย จึงมีความรู้และความเข้าใจแนวคิดในเรื่องของการพัฒนาหรือการสร้างนวัตกรรมที่สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การพัฒนานวัตกรรมจะเกิดขึ้นได้ก็จะต้องอยู่บนพื้นฐานของการสร้างความรู้ใหม่ หรือความคิดใหม่ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เพราะการที่องค์การมีความสามารถในการสร้างความรู้ใหม่หรือความคิดใหม่ ก็จะส่งผลต่อการพัฒนานวัตกรรม

(Darroch & McNaughton, 2002; Gloet & Terziovski, 2004) นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างได้ให้ความสำคัญในเรื่องขององค์ประกอบด้านการใช้ความรู้มีความสำคัญใกล้เคียงกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากองค์ประกอบในการจัดการความรู้ที่จะส่งผลต่อการเกิดนวัตกรรม การสร้างและการใช้ความรู้ ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญ สอดคล้องกับแนวคิดของ Cardinal *et al.* (2001), Scabrough (2003) และ Plessis (2007)

นอกจากนี้ยังพบว่า ตัวบ่งชี้รวมของแต่ละองค์ประกอบย่อยในด้านความสามารถในการจัดการความรู้ใน โมเดลสมการโครงสร้างความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทุกค่า โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์มากที่สุด คือ คู่ขององค์ประกอบย่อยด้านเทคโนโลยี กับองค์ประกอบย่อยด้านโครงสร้าง ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบหลักด้านการเก็บความรู้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการที่ผู้ประกอบการมีการสร้างความรู้ และความรู้เปรียบเสมือนสินทรัพย์หรือทุนปัญญาขององค์กร (Collison & Parcell, 2004) ดังนั้นการจับเก็บความรู้จึงเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญเช่นกัน การจับเก็บความรู้ที่มีประสิทธิภาพ จะต้องทำให้สามารถค้นคืนได้สะดวก ตลอดจนนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานได้โดยไม่มีข้อจำกัดในด้านของการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ดังนั้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจับเก็บความรู้ต้องมีประสิทธิภาพและเพียงพอ (Marquardt, 1996; Yang & Chen, 2007) และการมีระบบการบริหารจัดการที่สนับสนุนในการจับเก็บความรู้ที่ดี เช่น การจัดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการเก็บและรักษาความปลอดภัยของความรู้ โดยเฉพาะ การจัดให้มีการการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ทั้งทางด้านทรัพยากรบุคคล และเทคโนโลยี จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญควบคู่กัน (Davenport & Prusak, 1999; Yang & Chen, 2007)

3. ความสามารถทางนวัตกรรมของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย

3.1 ผลการวิเคราะห์สถานการณ์ของความสามารถทางนวัตกรรมของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย พบว่า ความสามารถทางนวัตกรรมในด้านของนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย มีระดับความสามารถอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ในขณะที่ด้านนวัตกรรมกระบวนการมีระดับความสามารถค่อนข้างมาในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการพัฒนานวัตกรรมของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย ยังมีการลงทุน การวิจัยและการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ดังนั้นความสามารถทางนวัตกรรมในส่วนของนวัตกรรมผลิตภัณฑ์จึงมีความสามารถอยู่ในระดับที่ไม่สูง เพราะความสามารถทางนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ส่วนหนึ่งก็จะขึ้นอยู่กับระดับของการใช้เทคโนโลยี (Atuahene-Gima, 1995; Denneels & Kleinschmidt, 2001) รวมทั้งผู้ประกอบการส่วนใหญ่ใช้เทคโนโลยีโดยการนำเทคโนโลยีจากต่างประเทศเข้ามาใช้ในประเทศไทยมากกว่าที่จะพัฒนาขึ้นเอง แต่เพื่อให้เกิดความสามารถในเชิงการแข่งขันได้ดี ผู้ประกอบการในประเทศไทยจึงได้มุ่งเน้นการพัฒนานวัตกรรมกระบวนการเป็นหลัก เพื่อทำให้กระบวนการทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และมีต้นทุนที่ต่ำลง

นอกจากนี้ยังพบว่า ค่าเฉลี่ยระดับความสามารถทางนวัตกรรมทั้งด้านนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ และด้านนวัตกรรมกระบวนการของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมลักษณะเฉียบพลัน มีค่าสูงกว่าของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมลักษณะค่อยเป็นค่อยไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งนั้นสามารถอธิบายได้ว่า ตัวบ่งชี้ความสามารถทางนวัตกรรมทั้ง 2 ด้านที่ได้มีการทบทวนวรรณกรรมสามารถนำมาใช้ในการวัดความสามารถทางนวัตกรรมของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในระดับที่แตกต่างกันได้เป็นอย่างดี

3.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบความสามารถในการจัดการความรู้กับความสามารถทางนวัตกรรมของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย พบว่า ความสามารถในการจัดการความรู้ในทุกมุมมอง และทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถทางนวัตกรรม เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โดยความสามารถในด้านของความเชี่ยวชาญ และการเรียนรู้จะมีความสัมพันธ์มากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ Senge (1990), Argyris(1998) และ Schein (2004) ที่เชื่อว่า การเรียนรู้ทำให้เกิดการพัฒนาองค์กรไปสู่ความเป็นองค์กรนวัตกรรม และทำให้องค์กรมีความสามารถทางนวัตกรรมมากขึ้นนอกจากนี้อาจเนื่องมาจากการพัฒนานวัตกรรมของผู้ประกอบการในประเทศไทย ส่วนใหญ่จะเกิดจากผู้ประกอบการเองที่มีความเชี่ยวชาญในธุรกิจที่ดำเนินอยู่ หรือหากเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ก็จะมีจ้างพนักงานที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์มาทำงานในองค์กรเป็นส่วนใหญ่ ส่วนการให้ความสำคัญกับสร้างวัฒนธรรมองค์กร พัฒนาระบบการบริหารจัดการที่มีความยืดหยุ่นต่อการส่งเสริมการจัดการความรู้ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างทั่วถึงในองค์กร ตลอดจนการให้ความสำคัญกับการพัฒนาสารสนเทศหรือข้อมูลอย่างมีระบบเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาองค์กร ยังถือได้ว่ามีจำนวนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนผู้ประกอบการที่มีอยู่ในประเทศไทย

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า องค์ประกอบย่อยความสามารถในการจัดการความรู้ตามมุมมองของความรู้ ได้แก่ ความเชี่ยวชาญ การเรียนรู้ และสารสนเทศ เท่านั้น ที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุกับความสามารถทางนวัตกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ หากมีการเพิ่มระดับความสามารถในด้านความเชี่ยวชาญ การเรียนรู้ และสารสนเทศ ก็จะทำให้ระดับของความสามารถทางนวัตกรรมมีการเพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การพัฒนานวัตกรรมของผู้ประกอบการในประเทศไทย ยังมีลักษณะที่เกิดจากตัวบุคคลมากกว่าในลักษณะของทีมงานหรือองค์กร ดังนั้น หากองค์กรใดมีพนักงานหรือบุคลากรที่เก่งมีความสามารถมาก หรือมีประสบการณ์มาก ก็เท่ากับมีความรู้แฝงในตัวคนมาก ซึ่งก็จะทำให้มีการพัฒนาความสามารถทางนวัตกรรมได้ดี (Cavusgil *et al.*, 2003; Lundvall & Nielsen, 2007) ในขณะที่จากผลวิจัยที่พบว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบการบริหาร และวัฒนธรรมองค์กร เป็นองค์ประกอบที่องค์กรต้องมี แต่การที่มีระดับความสามารถในการจัดการความรู้ขององค์ประกอบเหล่านี้เพิ่มมากขึ้น ก็ไม่ได้ทำให้ระดับความสามารถทางนวัตกรรมของผู้ประกอบการเพิ่มขึ้นแต่อย่างใด ทั้งนี้เป็นเพราะองค์ประกอบเหล่านี้เป็นองค์ประกอบในมุมมองของทรัพยากร ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ส่งเสริมให้การ

จัดการความรู้ให้มีประสิทธิผลเพิ่มขึ้น และไม่ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ของความรู้ตามแนวคิดของ Nonaka & Takeuchi (2000) ซึ่งการที่การจัดการความรู้ที่มีประสิทธิผลจะส่งผลและยกระดับความสามารถทางนวัตกรรมได้นั้น ก็จะต้องขึ้นอยู่กับการนำความรู้แฝง (Tacit Knowledge) ที่สะสมอยู่ในตัวคนในลักษณะของทักษะ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ มารวมกับความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) ที่องค์การมีการพัฒนาหรือสร้างขึ้นในลักษณะสารสนเทศให้สอดคล้องกับ วิสัยทัศน์และเป้าหมาย ตลอดจนความต้องการความรู้หลักขององค์การ จึงจะทำให้้องค์การสามารถพัฒนาความสามารถทางนวัตกรรมให้เกิดมากขึ้นได้ (Cavusgil et al., 2003)

3.3 ผลการจำแนกและประเมินความสามารถในการจัดการความรู้กับการเกิดนวัตกรรมในแบบเฉียบพลัน และแบบค่อยเป็นค่อยไปด้วยเทคนิคค้นไม่การตัดสินใจ พบว่า ้องค์ประกอบในความสามารถในการจัดการความรู้ด้าน โครงสร้างหรือระบบการบริหาร และด้านสารสนเทศหรือความรู้ที่จำเป็นต่อการพัฒนานวัตกรรมขององค์การ มีบทบาทสำคัญต่อการเกิดนวัตกรรมในแบบเฉียบพลันสำหรับผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเกิดนวัตกรรมแบบเฉียบพลันในประเทศไทย จะเกิดขึ้นกับผู้ประกอบการหรือธุรกิจขนาดใหญ่ มีเงินลงทุนสูง และมีความสามารถในการวิจัยและพัฒนา (Henderson & Clark, 1990; Utterback, 1994) ซึ่งผู้ประกอบการขนาดใหญ่เหล่านี้ ก็จะมีรูปแบบการบริหารงานแบบมืออาชีพและเป็นระบบ จึงทำให้มีระบบการบริหารที่ดีเอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรม ประกอบกับผู้ประกอบการขนาดใหญ่ก็จะมีการลงทุนในการพัฒนาสารสนเทศที่เพียงพอต่อการพัฒนานวัตกรรมในแบบเฉียบพลันได้เป็นอย่างดีด้วย อย่างไรก็ตามผลจากการทดสอบแบบจำลองที่พบว่า ผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมแบบเฉียบพลัน แต่มีระดับคะแนนความสามารถด้าน โครงสร้างต่ำ และถูกจำแนกว่าควรมีนวัตกรรมแบบค่อยเป็นค่อยไปนั้น อาจเนื่องมาจากลักษณะธุรกิจเป็นธุรกิจที่อาศัยความคิดสร้างสรรค์ของตัวผู้ประกอบการเป็นหลัก

4. รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย

ผลจากการนำตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ที่พัฒนาได้ มาทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย จำนวน 8 ราย ซึ่งเป็นตัวแทนผู้ประกอบการในแต่ละกลุ่มธุรกิจ โดยถูกเลือกมาอย่างเจาะจงจากทำเนียบผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในหนังสือ Top Thailand Innovative Companies 2009 ของสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ สามารถสรุปผลและทำการอภิปรายผลเกี่ยวกับรูปแบบความสามารถในการจัดการความรู้ ตามองค์ประกอบของความสามารถในการจัดการความรู้ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์การพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยี พบว่า ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นว่า เทคโนโลยีสารสนเทศที่จะช่วยในการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ และนำไปสู่การสร้างความสามารถทางนวัตกรรมได้ จะต้องผ่านกระบวนการจัดการความรู้อย่างเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน และมีคุณลักษณะที่เอื้อต่อการทำให้บุคลากรใน้องค์การสามารถ

เข้าถึงแหล่งความรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ และถ่ายโอนความรู้ ตลอดจนนำความรู้ไปใช้ได้ตลอดเวลา โดยไม่มีข้อจำกัดด้านสถานที่ และเวลา สอดคล้องกับแนวคิดของ Cardinal *et al.*(2001) และ Rodan (2002) ตลอดจนจะต้องมีการออกแบบไว้อย่างมีประสิทธิภาพต่อการจัดเก็บ และค้นคืนความรู้มาแลกเปลี่ยน ถ่ายโอนและใช้ประโยชน์ได้อย่างสะดวก รวมถึงต้องมีระบบรักษาความปลอดภัยของความรู้ที่มีอยู่ในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจะทำให้เกิดการเชื่อมโยงความรู้ชัดเจน และความรู้แฝงให้เกิดการพัฒนาความคิดใหม่ และส่งผลกระทบต่อความสามารถทางนวัตกรรมขององค์กร(Plessis, 2007)

4.2 ผลการวิเคราะห์การพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ด้านโครงสร้าง พบว่า ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นว่า โครงสร้างการบริหารที่จะช่วยในการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ และนำไปสู่การสร้างความสามารถทางนวัตกรรมได้ จะต้องผ่านกระบวนการจัดการความรู้อย่างเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ให้มีคุณลักษณะที่สำคัญคือ องค์กรควรจะต้องมีการกำหนด วิสัยทัศน์ และนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับความรู้หลัก ที่มีความสำคัญ ความต้องการ และความจำเป็นต่อ องค์กรเพื่อการพัฒนาทิศทาง และกลยุทธ์ขององค์กร ซึ่งก็สอดคล้องกับแนวคิดของ Zack (1999) ที่กล่าวว่า การที่องค์กรจะประสบความสำเร็จได้จะต้องกำหนดความรู้หลักที่องค์กรต้องการให้มีความ สอดคล้องกับกลยุทธ์ของธุรกิจ ตลอดจนองค์กรควรจะต้องมีระบบการบริหารที่มีความยืดหยุ่นสูง มี ลักษณะส่งเสริม และกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรมีความสนใจ และตั้งใจที่จะแสวงหาความรู้ การ แลกเปลี่ยน การถ่ายโอนและใช้ประโยชน์จากความรู้เพื่อการพัฒนาการปฏิบัติงานอยู่ตลอดเวลา ทั้งที่มี ลักษณะเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ จึงจะทำให้เกิดประสิทธิผลในการจัดการความรู้ และนำไปสู่ การมีความสามารถทางนวัตกรรมในที่สุดได้ (Yang & Chen, 2007) นอกจากนี้องค์กรควรจะต้องจัดให้ มีหน่วยงานหรือบุคคลที่ทำหน้าที่และรับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับการดูแล และพัฒนาระบบการจัดเก็บ และรักษาความรู้ไว้เป็นการเฉพาะทั้งในมิติด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการบริหารจัดการ ที่เป็นการ สนับสนุนการเข้าถึง การแลกเปลี่ยน การถ่ายโอนและใช้ความรู้เพื่อการพัฒนา รวมถึงการกำหนด นโยบาย และการดำเนินงานที่ชัดเจนเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความรู้ ที่สอดคล้องกับ วิสัยทัศน์และนโยบายในการกำหนดความรู้หลักที่มีความจำเป็นต่อองค์กรให้มีความเข้มแข็ง (Collison & Parcell, 2004) และเป็นประโยชน์ต่อบุคลากรในองค์กรสำหรับการแสวงหาความรู้ การแลกเปลี่ยน การถ่ายโอนและการใช้ความรู้

4.3 ผลการวิเคราะห์การพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ด้านวัฒนธรรม พบว่า ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นว่า วัฒนธรรมองค์กรที่จะช่วยในการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ และนำไปสู่การสร้างความสามารถทางนวัตกรรมได้ จะต้องผ่านกระบวนการจัดการความรู้ อย่างเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ประเด็นสำคัญ คือ วัฒนธรรมองค์กรต้องมีการสร้างค่านิยมให้บุคลากรใน องค์กรมีค่านิยมที่ให้การยอมรับ และยกย่องบุคคลในองค์กรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และ ความสามารถในการทำงานตามหน้าที่ ตลอดจนความรับผิดชอบได้เป็นอย่างดียังประโยชน์ในเชิงการ

พัฒนาต่อองค์การ และเป็นที่ประจักษ์แก่ผู้อื่น ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะมีตำแหน่งหน้าที่ทางการบริหารหรือไม่ ทำให้เกิดความร่วมมือและการถ่ายโอนความรู้ที่แฝงอยู่ในตัวคนได้ดี และส่งผลต่อความสามารถทางนวัตกรรม (Cavusgil *et al.*, 2003) และองค์การต้องมีการสร้างค่านิยมให้บุคลากรในองค์การมีค่านิยมในการทำงานที่มีลักษณะกล้าที่จะคิด และทำในสิ่งใหม่ ๆ ที่มีเป้าหมายทำให้องค์การได้รับประโยชน์ โดยไม่กลัวความล้มเหลว หรือความผิดพลาดที่จะส่งผลต่อการประเมินผลการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ องค์การต้องมีการสร้างค่านิยมให้บุคลากรในองค์การมีค่านิยมใฝ่รู้ และรักในการเรียนรู้เชิงทักษะ ประสบการณ์ และความรู้จากบุคคลอื่นทั้งภายในและภายนอกองค์การ โดยเห็นความสำคัญของการแลกเปลี่ยน การแบ่งปัน และการถ่ายโอนความรู้ เพื่อนำความรู้มาใช้ในการพัฒนาการทำงานของตน ซึ่งส่งผลต่อสภาพแวดล้อมในองค์การให้มีลักษณะสภาพแวดล้อมนวัตกรรม (Innovation Environment) และเกิดการพัฒนาศักยภาพทางนวัตกรรมขององค์การได้ในที่สุด (Malhotra, 2000; Tidd *et al.*, 2001; Liao *et al.*, 2008) รวมถึงสร้างค่านิยมให้บุคลากรในองค์การมีค่านิยมที่เห็นความสำคัญ และความจำเป็นของการใช้ความรู้เป็นฐานในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาการปฏิบัติงาน ตลอดจนให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ และรักการทำงานเป็นทีม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำงานในลักษณะทีมงานที่มีการข้ามสายงาน และพร้อมที่จะแลกเปลี่ยน และถ่ายโอนความรู้กับผู้อื่นในทีมงาน ก็เป็นส่วนที่จะช่วยสร้างความร่วมมือในการพัฒนาความคิดใหม่ และนวัตกรรมได้ในที่สุด (Darroch, 2005; Plessis, 2007; Yang & Chen, 2007)

4.4 ผลการวิเคราะห์การพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ด้านความเชี่ยวชาญพบว่า ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นว่า ความเชี่ยวชาญของบุคลากรในองค์การซึ่งเป็นความสามารถในการจัดการความรู้ในมุมมองด้านความรู้ (Knowledge-Based Perspective) ที่จะช่วยในการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ขององค์การ และนำไปสู่การสร้างความสามารถทางนวัตกรรมได้ จะต้องผ่านกระบวนการจัดการความรู้อย่างเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ประเด็นสำคัญ คือ องค์การต้องสร้างบุคลากรขององค์การให้มีความสามารถในการสังเกต และตั้งข้อสงสัยต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน รวมทั้งมีแรงจูงใจที่จะแสวงหาความรู้เพื่อนำมาหาคำตอบข้อสงสัยอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการใช้ความรู้ในการแก้ไขปัญหาที่ตรงจุด และสามารถพัฒนาคิดใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อความสามารถทางนวัตกรรมขององค์การได้ (Cardinal *et al.*, 2001) รวมทั้งพบว่า บุคลากรขององค์การต้องมีความสามารถในการสื่อสาร ซึ่งรวมถึง ทักษะด้านภาษา และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่มีความจำเป็นต่อการแสวงหาความรู้ การแลกเปลี่ยน การถ่ายโอนและใช้ประโยชน์จากความรู้ เพื่อใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงบุคลากรขององค์การต้องมีเครือข่ายความรู้ที่มีคุณภาพ และมีลักษณะเฉพาะตามความสนใจของบุคลากรและสอดคล้องกับความรู้หลักที่องค์การต้องการและสามารถทำการแลกเปลี่ยนแบ่งปันและถ่ายโอนความรู้ซึ่งกันและกัน กับเครือข่ายได้อย่างสม่ำเสมอ สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เกิดการถ่ายโอนความรู้ที่แฝงในตัวคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นกลไกสำคัญของการพัฒนานวัตกรรมในองค์การ (Swan, 1999) ดังนั้น บทบาทสำคัญของผู้นำองค์การ

คือ การที่ทำให้บุคลากรเกิดแรงขับหรือแรงจูงใจที่จะสร้างสรรค์ความคิด หรือสิ่งใหม่เพื่อประโยชน์ต่อตนเองและองค์การ

4.5 ผลการวิเคราะห์การพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ด้านการเรียนรู้

พบว่า ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นว่า การเรียนรู้ของบุคลากรในองค์การถือเป็นความสามารถในการจัดการความรู้ประการหนึ่งในมุมมองด้านความรู้ (Knowledge-Based Perspective) ดังนั้นการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ขององค์การจะต้องให้บุคลากรในองค์การมีลักษณะการเรียนรู้ที่ดี จึงทำให้องค์การสามารถสร้างความสามารถทางนวัตกรรมได้นั้น จะต้องผ่านกระบวนการจัดการความรู้ อย่างเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ประเด็นสำคัญ คือ บุคลากรขององค์การต้องมีการนำบทเรียนในอดีต (Lesson Learned) ของตนมาใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาการปฏิบัติงานอยู่อย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งบุคลากรขององค์การต้องมีการนำความสำเร็จหรือแนวทางการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้งของบุคคลหรือหน่วยงานภายใน และภายนอกองค์การ มาใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาการปฏิบัติงานอยู่อย่างสม่ำเสมอ ประเด็นเหล่านี้จะช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี และสามารถยึดกุม (Capture) สร้าง (Generative) และถ่ายโอน (Transfer) ความรู้ต่าง ๆ ในองค์การได้เป็นอย่างดี อันเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาความสามารถทางนวัตกรรมขององค์การด้วย (O'Dell & Grayson, 1998; Pena, 2002) นอกจากนี้พบว่า องค์การควรต้องมีการสรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำงาน และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติทุกครั้งหลังจากการปฏิบัติงานเสร็จ และมีการนำข้อมูลมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลหรือหน่วยงานอื่นในองค์การ โดยประเด็นเหล่านี้ จะช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้ที่จะสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาความสามารถทางนวัตกรรม (Pyka, 2002; Rodan, 2002; Cavusgil *et al.*, 2003) รวมถึงบุคลากรขององค์การต้องมีพฤติกรรมของมุ่งมั่นการพัฒนาประสบการณ์การแสวงหาความรู้ การแลกเปลี่ยน การถ่ายโอน และการใช้ความรู้ทั้งจากบุคคลภายในและภายนอกองค์การ ทำให้เกิดเครือข่ายความรู้ (Knowledge Networks) ที่มีประโยชน์ต่อประสิทธิภาพการจัดการความรู้ขององค์การ

4.6 ผลการวิเคราะห์การพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ด้านสารสนเทศ

พบว่า ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นว่า สารสนเทศขององค์การถือเป็นความสามารถในการจัดการความรู้ประการหนึ่งด้วยในมุมมองด้านความรู้ (Knowledge-Based Perspective) ดังนั้นการที่จะพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ขององค์การ องค์การก็จะต้องให้ความสำคัญกับคลังความรู้หรือระบบสารสนเทศต่าง ๆ ในองค์การและพัฒนาให้มีความเพียงพอทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ และความหลากหลายของรูปแบบสารสนเทศ จึงทำให้องค์การสามารถสร้างความสามารถทางนวัตกรรมได้ โดยต้องผ่านกระบวนการจัดการความรู้อย่างเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ประเด็นสำคัญ คือ องค์การต้องมีการลงทุน และจัดทำคลังสารสนเทศ ตลอดจนฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความรู้หลักที่มีความจำเป็นต่อองค์การ ให้มีความทันสมัย และสามารถที่จะเข้าถึง และค้นคืนมาใช้ประโยชน์ได้อย่างสะดวก โดยไม่มีข้อจำกัดด้านเวลา และสถานที่ รวมทั้งต้องจัดให้มีการทำคลังสารสนเทศ ตลอดจนฐานข้อมูลต่าง ๆ ไว้ในรูปแบบหรือลักษณะที่หลากหลาย เช่น รายงานการประชุม หนังสือ บทความ งานวิจัย แผ่น

บันทึกภาพ เป็นต้น ทั้งนี้ต้องเป็นสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับความรู้หลักที่มีความจำเป็นต่อองค์กร และมีความเพียงพอทั้งในด้านของคุณภาพและปริมาณที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาการปฏิบัติงานหรือแก้ไขปัญหาในการทำงาน ในประเด็นเหล่านี้จะส่งผลต่อความสามารถทางนวัตกรรมขององค์กร อันเนื่องมาจากจะทำให้เกิดการเชื่อมโยงความรู้ชัดแจ้ง(Explicit Knowledge) และยกระดับความรู้แฝงที่อยู่ในตัวคน(Tacit Knowledge) ที่ถือเป็นความรู้ที่มีความสำคัญต่อการผลักดันในเกิดนวัตกรรม (Cardinal *et al.*, 2001; Scarbrough, 2003; Plessis, 2007) นอกจากนี้ยังพบว่าองค์กรต้องจัดให้มีระบบการกลั่นกรอง และตรวจสอบคุณค่าของความรู้ที่จะจัดเก็บในคลังสารสนเทศ รวมถึงฐานข้อมูลต่าง ๆ ขององค์กรว่าจะมีประโยชน์มากน้อยเพียงไรต่อการนำมาใช้ในปฏิบัติงานหรือพัฒนาการทำงาน เพราะจะช่วยทำให้ความรู้ชัดแจ้งที่มีอยู่ในองค์กรเป็นความที่มีคุณค่า และสอดคล้องกับกลยุทธ์ขององค์กรในการพัฒนานวัตกรรม (Davenport *et al.*, 1998; Zack, 1999; Plessis, 2007)

5. การตรวจสอบการยอมรับรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้

ผลการตรวจสอบการยอมรับรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้เพื่อสร้างความสามารถทางนวัตกรรมสำหรับผู้ประกอบการในประเทศไทยที่ได้ถูกสร้างขึ้น โดยใช้แนวคิดของ Technology Acceptance Model (TAM) แบ่งเป็น 4 ส่วน คือ 1) ประเมินการยอมรับและสนใจที่จะนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ และ 2) ประเมินการยอมรับรูปแบบที่พัฒนาขึ้นหลังจากที่ได้มีการทดลองใช้ 3) การทดลองใช้ Microsoft SharePoint ซึ่งเป็นเครื่องมือหนึ่งในด้านเทคโนโลยี สำหรับการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ และ 4) การประเมินความเป็นนวัตกรรมทางการบริหาร พบว่า การตรวจสอบการยอมรับรูปแบบฯ ในส่วนที่ 1 ผู้ประกอบการที่มีความสนใจและแสดงความจำนงในการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ในองค์กรของตน หลังจากที่ได้มีการส่งข้อมูลให้ผู้ประกอบการผ่านระบบ web-based เป็นเวลาประมาณ 1 เดือน มีจำนวนทั้งสิ้น 30 ราย โดยที่ผู้ประกอบการให้ความสนใจรูปแบบฯ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบฯ ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับอย่างชัดเจน และให้รายละเอียดที่สามารถนำไปปฏิบัติได้โดยง่าย สอดคล้องกับแนวคิดของ Davis (1989) ผู้ที่ได้พัฒนาทฤษฎี Technology Acceptance Model เพื่อใช้ในการตรวจสอบการยอมรับเทคโนโลยีของผู้ใช้ โดยสรุปว่า การที่เทคโนโลยีจะมีการแพร่กระจาย และให้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้ดี ก็จะต้องขึ้นอยู่กับความรู้ของผู้ใช้ในเรื่องของประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และความง่ายของการนำไปใช้ และจากการดำเนินการประเมินการยอมรับรูปแบบที่พัฒนาขึ้นหลังจากที่ได้มีการทดลองใช้โดยผู้ประกอบการที่เป็นกรณีศึกษาซึ่งเป็นส่วนที่ 2 พบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 4 ราย ได้ให้การยอมรับรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ในทุก ๆ องค์ประกอบเมื่อเปรียบเทียบกับเชิงสัดส่วนตัวคิดเป็นการยอมรับในอัตราร้อยละ 100 โดยผู้ประกอบการทุกรายได้ให้เหตุผลของการยอมรับรูปแบบฯ ไปในแนวทางเดียวกันคือ รูปแบบฯ สามารถให้ประโยชน์ต่อองค์กรในเรื่องของการพัฒนาความสามารถทางนวัตกรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งนวัตกรรมกระบวนการ ทั้งอาจเนื่องจากข้อจำกัดด้านระยะเวลาของการทดลองใช้รูปแบบฯ รวมทั้งการมีแนวทางปฏิบัติ เครื่องมือ

และวิธีการต่าง ๆ ในการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ที่ค่อนข้างมีความชัดเจน และง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ รวมถึงผู้ประกอบการที่เป็นกรณีศึกษาอีก 1 ราย ในส่วนที่ 3 สำหรับการทดลองใช้รูปแบบฯ ด้านเทคโนโลยี ด้วย Microsoft SharePoint ก็มีความเห็นและยอมรับว่า เทคโนโลยีดังกล่าวสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกัน การแบ่งปันความรู้ และทำให้เป็นการเพิ่มความสามารถในการจัดการความรู้ขององค์กร เนื่องจากผลลัพธ์ของการทดลองใช้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรในองค์กรที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กรมากขึ้น สำหรับส่วนที่ 4 ในการประเมินความเป็นนวัตกรรมของรูปแบบฯ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการจัดการความรู้ ได้ให้ความเห็นที่สอดคล้องในทิศทางเดียวกันว่า รูปแบบฯ ดังกล่าวมีความนวัตกรรมทางการบริหาร ที่แสดงให้เห็นถึงแนวคิดในการจัดการความรู้ที่มีการเชื่อมโยงองค์ประกอบที่จะทำให้การจัดการความรู้มีประสิทธิภาพ ซึ่งยังไม่พบว่ามีกรกล่าวถึงมาก่อน รวมถึงรูปแบบฯ ได้มีแนวทางการพัฒนาที่มีความชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรที่ยังไม่มีการจัดการความรู้ และยอมรับว่ารูปแบบฯ จะทำให้เกิดการพัฒนาองค์กรได้ในที่สุด เหตุผลเหล่านี้ก็สอดคล้องกับแนวคิดของ Davis (1989) ในเรื่องของทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยีหรือนวัตกรรม ที่ได้นำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดการพัฒนาแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้เพื่อสร้างความสามารถนวัตกรรมสำหรับผู้ประกอบการในประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัย และนวัตกรรมไปใช้

1. ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มีการสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง พบว่าเป็นวิธีที่สามารถพัฒนาตัวบ่งชี้รวมได้ดี และโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ หรือในด้านการพัฒนาองค์กรของผู้ประกอบการให้เป็นองค์กรคุณภาพ ที่มีการจัดการความรู้เป็นปัจจัยหรือองค์ประกอบสำคัญ หรือผู้ประกอบการเองที่สนใจในเรื่องการพัฒนาองค์กรไปสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และองค์กรคุณภาพในที่สุด สามารถนำตัวบ่งชี้ และการประเมินความสามารถในการจัดการความรู้ที่ได้ถูกพัฒนาขึ้น ไปใช้ในการประเมินศักยภาพในด้านการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการหรือองค์กรของตน เพื่อกำหนดแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรคุณภาพได้เป็นอย่างดี
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถทางนวัตกรรมของผู้ประกอบการ เช่น สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ เป็นต้น หรือผู้ประกอบการเองที่ต้องการพัฒนาความสามารถทางนวัตกรรมของตน สามารถนำวิธีการ เครื่องมือ หรือแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่ปรากฏในรูปแบบของการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้เพื่อสร้างความสามารถทางนวัตกรรม ซึ่งเป็นนวัตกรรมทางการบริหาร ตามที่ได้นำเสนอไว้ในผลการวิจัย รวมทั้งการใช้เทคนิคค้นไม่การ

ตัดสินใจในการประเมินความสามารถในการจัดการความรู้ที่จะส่งผลต่อการเกิดนวัตกรรม ไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดทิศทาง ด้านนโยบาย กลยุทธ์ แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ควรจะนำมาใช้ในองค์กร เพื่อให้องค์กรมีศักยภาพในด้านความสามารถทางนวัตกรรมเพิ่มมากขึ้น

3. สถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมด้านการให้ความรู้แก่นักศึกษา หรือผู้ประกอบการเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการในเรื่องการบริหารองค์กรให้เป็นองค์กรคุณภาพ และมีความสามารถทางนวัตกรรม สามารถนำข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ที่สร้างขึ้น ไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดหลักสูตร หรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้การจัดหลักสูตร หรือกิจกรรมนั้น สามารถพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา หรือผู้ประกอบการได้ผลตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

4. จากผลการวิจัย ที่พบว่า องค์กรประกอบความสามารถในการจัดการความรู้ที่ต้องมีแต่ไม่ส่งผลในเชิงอิทธิพลต่อความสามารถทางนวัตกรรม คือ องค์กรประกอบด้านทรัพยากร (Resource Based Perspective) ขณะที่ องค์กรประกอบความสามารถในการจัดการความรู้ที่ส่งผลในเชิงอิทธิพลต่อความสามารถทางนวัตกรรมของผู้ประกอบการในประเทศไทย คือ องค์กรประกอบด้านความรู้ (Knowledge Based Perspective) ดังนั้น ในการพัฒนาด้านการจัดการความรู้ขององค์กร หากต้องการมุ่งเน้นไปสู่การมีความสามารถทางนวัตกรรมของผู้ประกอบการในประเทศไทย หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือผู้ประกอบการ จึงควรมีการปรับทัศนคติและมุมมองในเรื่องเกี่ยวกับการจัดการความรู้ ให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องมากยิ่งขึ้น โดยต้องให้ความสำคัญในเรื่องภาวะผู้นำ และการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ในมุมมองด้านความรู้ (Knowledge Based Perspective) ที่ต้องมีการเชื่อมโยงกับความสามารถในการจัดการความรู้ในด้านของทรัพยากร (Resource Based Perspective) ไปพร้อม ๆ กัน รวมทั้งต้องมีการพัฒนาที่บูรณาการเข้ากับกระบวนการจัดการความรู้อย่างครบวงจร คือ การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การเก็บความรู้ และการใช้ความรู้

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปและการต่อยอดนวัตกรรม

การวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการภายใต้ขอบเขตของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ในวิธีการดำเนินการวิจัย ดังที่แสดงในบทที่ 3 อย่างไรก็ตามยังมีข้อเสนอแนะ และแนวคิดบางประการที่จะเป็นประโยชน์สำหรับนักวิจัย หรือผู้สนใจที่ต้องการใช้ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย หรือต่อยอดนวัตกรรมที่ได้ถูกสร้างขึ้นต่อไป โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้เพื่อนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถทางนวัตกรรมของผู้ประกอบการในประเทศไทย ดังนี้

1. การพัฒนาตัวบ่งชี้ และรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย ตามขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาตัวบ่งชี้ และรูปแบบฯ ในภาพรวมของผู้ประกอบการ โดยไม่ได้จำแนกหรือมุ่งเน้นศึกษาในกลุ่มผู้ประกอบการกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ หรือเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม ดังนั้น ในการขยายผลการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ก็สามารที่จะมีการศึกษาถึงการพัฒนาตัวบ่งชี้ และรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้

ของกลุ่มผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย โดยเน้นเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ที่มีความสำคัญและบทบาทต่อการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ หรือกลุ่มผู้ประกอบการในประเทศไทยมีนโยบายที่ต้องการส่งเสริมและพัฒนาให้มีความเข้มแข็งในด้านศักยภาพทางการแข่งขัน

2. ผลการวิจัยที่พบว่า ตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย มี 80 ตัวบ่งชี้ ดังนั้น ในการศึกษาวิจัยที่ควรขยายผลต่อไป ก็คือ การวิจัยเพื่อสร้างแบบวัดระดับความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการ ที่จะส่งผลต่อความสามารถทางนวัตกรรมในระดับการเปลี่ยนแปลงของนวัตกรรมที่สูงขึ้น จะทำให้ได้เครื่องมือสำหรับการประเมินองค์การในด้านการจัดการความรู้ เพื่อกำหนดแนวทางการปรับปรุง และพัฒนาระบบการจัดการความรู้ขององค์กรต่อไป โดยการสร้างแบบวัดนั้นสามารถใช้รูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

3. ในการประเมินความสามารถในการจัดการความรู้กับนวัตกรรมของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย ด้วยเทคนิคค้นไม่มีการตัดสินใจ และได้แบบจำลองในการประเมินความสามารถในการจัดการความรู้เพื่อจำแนกนวัตกรรม พบว่า ตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ด้านโครงสร้างจำนวน 16 ตัวบ่งชี้ มีบทบาทและความสำคัญต่อการเกิดนวัตกรรมแบบเฉียบพลันและแบบค่อยเป็นค่อยไป ดังนั้นในการขยายผลการศึกษาต่อไป อาจจะเป็นการนำแบบจำลองนี้ไปใช้ทดสอบกับผู้ประกอบการแยกตามกลุ่มอุตสาหกรรมในลักษณะเชิงประจักษ์ และกำหนดวิธีการในการวัดประเภทนวัตกรรมที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น ก็จะทำให้ได้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการประเมินความสามารถในการจัดการความรู้ เพื่อใช้พยากรณ์นวัตกรรมที่จะเกิดขึ้นในองค์กร

4. รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทยในงานวิจัยนี้ โดยในการวิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ประกอบการที่ถูกเลือกด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง หลังจากที่ได้มีการพัฒนาตัวบ่งชี้จากข้อมูลเชิงประจักษ์แล้ว ดังนั้น แนวทางในการศึกษาวิจัยที่น่าสนใจต่อไป คือคำถามที่ว่า วิธีการ เครื่องมือ และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ในรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการในประเทศไทยแต่ละกลุ่มธุรกิจ หรือผู้ประกอบการที่มีระดับนวัตกรรมที่แตกต่างกัน จะมีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร ซึ่งทำให้การสร้างรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาผู้ประกอบการในประเทศไทย มีความสอดคล้องและเหมาะสมมากยิ่งขึ้นกับผู้ประกอบการในแต่ละกลุ่ม

5. จากนวัตกรรมทางการบริหาร ที่มีลักษณะเป็นรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้เพื่อสร้างความสามารถทางนวัตกรรมสำหรับผู้ประกอบการในประเทศไทย ที่ได้ถูกพัฒนาจากงานวิจัยนี้ สามารถนำไปต่อยอดนวัตกรรม โดยใช้เป็นโมเดลสำหรับการศึกษาวิจัยเชิงการทดลอง ในรูปแบบของกรณีศึกษากับผู้ประกอบการ หรือธุรกิจใดธุรกิจหนึ่ง เพื่อค้นหาปัญหา อุปสรรค และผลสัมฤทธิ์จากการใช้รูปแบบฯ ซึ่งจะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนารูปแบบฯ ให้เหมาะสมกับประเภทธุรกิจหรืออุตสาหกรรม และบริบทของผู้ประกอบการในประเทศไทยมากที่สุด

ข้อจำกัดในการวิจัย

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ได้มีการวางแนวทางเกี่ยวกับวิธีและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยไว้ในบทที่ 3 ซึ่งแนวทางดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงการวิจัยที่มีลักษณะในระดับมหภาค และเกี่ยวข้องกับองค์ความรู้เฉพาะด้านของผู้ประกอบการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของนวัตกรรม รวมทั้งการทดลองใช้รูปแบบฯที่พัฒนาขึ้นเพื่อตรวจสอบการยอมรับ ดังนั้นจากแนวทางดังกล่าวคาดว่าจะทำให้ผลของการวิจัยครั้งนี้ มีข้อจำกัดที่สำคัญใน 3 เรื่อง คือ

1. ด้านข้อมูลที่ได้จากการวิจัย เนื่องจากประชากรที่เป็นแหล่งข้อมูลสำคัญของพัฒนาตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการความรู้ คือ ผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทย ด้วยขอบเขตที่ครอบคลุมในระดับประเทศ จึงทำให้การเก็บข้อมูลด้านนวัตกรรม ความสามารถในการจัดการความรู้ และความสามารถทางนวัตกรรม จำเป็นต้องทำโดยใช้การสอบถามความคิดเห็นของผู้ประกอบการหรือผู้บริหาร จึงอาจทำให้ข้อมูลที่ได้ อาจจะมี ความแตกต่างกันตามมุมมอง และพื้นฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนวัตกรรมของผู้ประกอบการที่ให้ข้อมูล
2. ข้อจำกัดในด้านฐานข้อมูลที่จะติดต่อกับผู้ประกอบการ ทำให้ในการวิจัยต้องใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้อาศัยความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) ด้วยวิธีตามวัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย (Purposive Sampling) และใช้กลุ่มผู้ประกอบการที่นำมาพิจารณาการมีนวัตกรรม เฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการที่มีฐานข้อมูลในการติดต่อได้ในทุกกลุ่มธุรกิจ ซึ่งได้มาจากทำเนียบ และฐานข้อมูลของสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เท่านั้น รวมทั้งในการทดสอบความไม่ลำเอียงในการตอบ (Non-Response Bias) ที่พบว่ามีความลำเอียงในการตอบของผู้ประกอบการในบางลักษณะธุรกิจ จึงทำให้ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของลักษณะธุรกิจกับข้อมูลด้านนวัตกรรมของธุรกิจ อาจจะไม่สามารถนำไปใช้ในการอธิบายประชากรได้ครอบคลุมทุกกลุ่มอย่างสมบูรณ์ทั้งหมด
3. ด้านการสร้างและพัฒนา รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้ และการประเมินรูปแบบฯ ที่สร้างขึ้น ในส่วนที่เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้ถูกพัฒนาขึ้นจากผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในประเทศไทยที่เป็นกรณีศึกษาและถูกเลือกโดยวิธีเฉพาะเจาะจง จำนวน 8 ราย และการประเมินและตรวจสอบการยอมรับหลังจากนำไปทดลองใช้ ที่ศึกษาเฉพาะกับผู้ประกอบการในประเทศไทย ที่มีความสนใจและสมัครใจทดลองใช้รูปแบบในลักษณะกรณีศึกษาทั้งสิ้นเพียง 5 ราย ซึ่งประเด็นดังกล่าวเป็นข้อจำกัดด้านการให้ความร่วมมือของผู้ประกอบการในประเทศไทย เกี่ยวกับการทำวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษาของไทย ด้วยเหตุนี้ จึงอาจจะทำให้ผลของการวิจัยไม่สามารถนำไปปรับใช้กับกลุ่มผู้ประกอบการที่มีคุณลักษณะ และปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ แตกต่างไปจากกลุ่มกรณีศึกษาที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้อย่างสมบูรณ์ทั้งหมดด้วย